

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2010 vp

Hallituksen esitys vesilainsäädännön uudistamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä helmikuuta 2010 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vesilainsäädännön uudistamiseksi (HE 277/2009 vp).

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslaki-valiokunta, maa- ja metsätalousvaliokunta ja talousvaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (PeVL 61/2010 vp, MmVL 16/2010 vp, TaVL 13/2010 vp), jotka on otettu tämän mietinnön liitteiksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- oikeusministeri Tuija Brax
- lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Tuire Taina, ympäristöministeriö
- ylijohtaja Timo Kotkasaari, lainsäädäntöneuvos Jukka Pekka Tolvanen ja vesiylijohtaja Minna Hanski, maa- ja metsätalousministeriö
- hallitusneuvos Lolan Eriksson ja hallitusneuvos Kaisa-Leena Välipirtti, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Aimo Aalto, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallintoneuvos, dosentti Pekka Vihervuori, korkein hallinto-oikeus

- hallinto-oikeustuomari Johan Hagman, Vaasan hallinto-oikeus
- hallinto-oikeuden ylituomari, emeritus Pekka Kainlauri
- ympäristöasiantuntija Timo Hiltunen, Metsähallitus
- ylitarkastaja Juhani Gustafsson, Suomen ympäristökeskus
- ympäristöneuvos Jukka Leinonen ja ympäristöneuvos Mika Seppälä, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- kalatalouspäällikkö Jukka Muhonen, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- vesistöpäällikkö Visa Niittyniemi, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- johtaja Matti Hepola, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- ylijohtaja Kaj Suomela, Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- rakennusmestari Kari Nieminen, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- toimistopäällikkö Jaana Junnila, Helsingin kaupungin ympäristökeskus
- tiimiesimies Samuli Joensuu, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio
- lakiasianjohtaja Kaj Hellsten, Kemijoki Oy
- asiantuntija Satu Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- asiantuntija Pia Oesch, Energiateollisuus ry
- lakimies Jenny Fredrikson, Kalatalouden Keskusliitto

- johtaja Markku Tornberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Ilkka Mäkelä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- lakiasiainpäällikkö Anneli Tiainen ja osastonjohtaja Tommi Fred, Vesi- ja viemärlaitosyhdistys
- vesiensuojeluasiantuntija Lena Avellan, Natur och Miljö rf
- luonnonsuojelupäällikkö Ilpo Kuronen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- yleislääketieteen erikoislääkäri Helena Tiihonen, Vapaa Vuotos -liike

- kalabiologi, FL Anssi Eloranta
- professori, emeritus Erkki Hollo.

Lisäksi kirjallisen lausuntonsa ovat antaneet

- sosiaali- ja terveysministeriö
- saamelaiskäräjät
- Suomen Kuntaliitto
- Lapin liitto
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund
- kirjailija, kalastaja Pentti Linkola

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksen tarkoituksena on hallitusohjelman mukaisesti vesilainsäädännön uudistaminen. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi vesilaki ja tehtäväksi muuhun lainsäädäntöön tästä johtuvat muutokset.

Uudistuksella pyritään tehostamaan vesitalousasioiden käsittelyä sekä selkeyttämään vesilain ja muun ympäristön käyttöä koskevan lainsäädännön välistä suhdetta.

Vesilain mukaiset yleiskäyttöoikeudet säilyisivät entisellään. Vesitaloushankkeiden luvanvaraisuutta ja lupaharkintaa koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi vähäisiä tarkistuksia. Tarkistuksilla pyritään myös edistämään vesistöjen kunnostushankkeita. Pienten vesitaloushankkeiden ennakoivalvontaa ehdotetaan tehostettavaksi ilmoitusmenettelyn käyttöalaa laajentamalla.

Vesivoiman hyödyntämistä koskevat säännökset säilyisivät pääosin ennallaan. Veden ottamista koskevaan sääntelyyn ei ehdoteta tehtä-

väksi merkittäviä muutoksia. Veden ottamista koskevaa etusijajärjestystä ehdotetaan kuitenkin tarkistettavaksi siten, että se korostaa paikallisten vedenottamistarpeiden ensisijaisuutta. Vedenottamoiden suoja-aluejärjestelmän käyttöä ehdotetaan laajennettavaksi.

Vesioikeudellisia yhteisöjä koskevia säännöksiä ehdotetaan yhtenäistettäväksi. Viranomaisjärjestelmään ei ehdoteta tehtäväksi tarkistuksia.

Katselmustoimituksesta ja lopputarkastuksesta ehdotetaan luovuttavaksi. Vesilain mukaiset menettelyt säilyisivät muutoin pääosin nykyisenlaisina.

Vesitalouslupien jälkikäteistä tarkistamista ehdotetaan helpotettavaksi. Lakiin esitetään lisäksi sisällytettäväksi mahdollisuutta määrätä vesitalouslupa raukeamaan.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan puolen vuoden kuluttua niiden vahvistamisesta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Yleisperustelut***1 Yleistä**

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta korostaa, että vesi on Suomelle korvaamattoman tärkeä luonnonvara, jonka merkitys voi tulevaisuudessa kasvaa entisestään veden kohdistuvan globaalien niukkuuden voimistuessa. Vesi vaikuttaa globaalilla tasolla voimakkaasti ihmiskunnan hyvinvointiin, taloudelliseen kehitykseen ja ympäristöön. Suomen vedenhankinta perustuu pitkälti pohjavesivarantoihin ja ekosysteemit ovat kaikkiaan vedestä täysin riippuvaisia. Vesistöt ovat myös merkittäviä matkailun vetovoimatekijöitä, ja monet muutkin elinkeinot hyödyntävät vesivaroja. Esimerkiksi vesiekosysteemipalvelujen tunnistamiseen tulee siten kiinnittää huomiota. Vesivarojen niukentuessa korostuu myös tarve arvioida eri toimintojen vesijalanjäljen vaikutuksia sekä tehostaa veden käyttöä materiaali- ja energiatehokkuutta kehittämällä.

Ilmastonmuutos aiheuttaa tulevaisuudessa sään äärevöitymistä ja esimerkiksi talvitulvien ja huuhtoumien lisääntymistä, mikä korostaa tarvetta hallita ja sovittaa yhteen vesivaroihin kohdistuvia muutostekijöitä nykyistä tehokkaammin. Tulvariskien hallinta erilaisten rakentamiseen liittyvien toimien ohjauksella on otettava tehokkaammin huomioon. Vesien käytössä kaikkien ekosysteemipalvelujen säilyttäminen ja käyttömuotojen yhteensovittaminen on tärkeä tavoite, joka on otettava lähtökohtana huomioon. Myös vesivoiman lisäysmahdollisuuksien lähtökohtana tulee olla ympäristöllinen hyväksyttävyyden ja ekosysteemipalvelujen asettamat reunaehdot.

Valiokunta pitää vesilain rakenteellista uudistamista hallituksen esityksessä tarkoitettulla ta-

valla tärkeänä, sillä muu ympäristölainsäädäntö on kehittynyt voimakkaasti samaan aikaan, kun vesilain mittavaan kokonaisuuteen on tehty vain välttämättömiä, suhteellisen suppeita tarkistuksia. Lain rakenne on tämän seurauksena pirstoutunut, ja siinä käytetty terminologiakin on osin vanhentunut. Lisäksi koko lupa- ja valvontatehtävissä toimivaltainen hallinto kunnan ympäristönsuojeluviranomaista lukuun ottamatta on käynyt läpi perusteellisen muutoksen, kun vesilain mukaisten lupa-asioiden käsittely siirtyi aluehallintovirastoille ja lain valvontatehtävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin (ELY-keskuksiin) vuoden 2010 alusta alkaen.

Valiokunta pitää uudistusta edellä mainituista syistä perusteltuna katsoen, että se on tarjonnut samalla mahdollisuuden verrata muuhun ympäristönsuojelulainsäädäntöön sisältyviä lupakynnyksiä ja lupaharkintaperusteiden tasoa ja sisältöä vesilain vastaaviin säännöksiin. Ympäristölainsäädännön kiristyessä ja toisaalta hallinnon tuottavuustavoitteiden kannalta on kiinnitettävä erityisesti huomiota myös resurssien tehokkaaseen käyttöön ja eri lakien mukaisten vaatimusten yhteismitallisuuteen. Vesilain lupamennettelyä koskevien säännösten tarkistamisessa on pyritty erityisesti yhdenmukaisuuteen ympäristönsuojelulain säännösten kanssa. Tämä on hyödyllistä sekä lupaviranomaisten että lupahakijoiden kannalta varsinkin niiden hankkeiden osalta, jotka edellyttävät kummankin lain mukaista lupaa. Yhdenmukaisuus on luontevaa siksikin, että molemmissa laeissa valtion lupa- ja valvontatehtävät ovat samalla viranomaisella.

Valiokunta toteaa, että uudistuksen mittavuudesta huolimatta aineelliset muutokset ovat suhteellisen vähäisiä eikä lain keskeisiä periaatteita, soveltamisalaa, lupakynnyksiä tai lupaharkinnan keskeistä sisältöä siten ehdoteta muutettavaksi. Sen sijaan rakenteellisilla muutoksilla pyritään selventämään lakia ja yhdenmukaistamaan eri vesitaloushankkeiden välisiä historiallisia sääntelyeroja, mikä edistää hallinnon sujuvuutta.

Aluehallintovirastoissa ratkaistaan tällä hetkellä vuosittain noin 550 vesilain mukaista lupa- ja muuta asiaa, joista lupa-asioiden osuus on 85 %. Lupa-asioista puolestaan noin 66 % koskee nykyisen vesilain 2 luvun mukaisia vesirakentamishankkeita, kuten johdon, putken, laiturin tai sillan rakentamista, ruoppausta tai maainesten ottoa. Muista hanketyypeistä yleisin on pinta- tai pohjaveden ottaminen (9 %). Vesistön säännöstelyyn, voimalaitoksen rakentamiseen, uittoon tai kulkuväyliin tai muihin vesiliikennealueisiin liittyvien hanketyyppien osuus on parin prosentin luokkaa kukin. Vesistön järjestelyt ja ojitusta koskevat hankkeet ovat tätäkin vähäisempiä määrältään. Valiokunta toteaa, että määrältään vähäisissä hanketyypeissä saattaa kuitenkin olla yhteiskunnalliselta merkitykseltään huomattavia hankkeita, ja lukumääräisesti suurimmassa ryhmässä on varsin paljon sekä kooltaan että vaikutuksiltaan hyvin vähäisiä hankkeita. Valiokunta on tarkastellut useita hanketyyppejä erityisesti hallinnon resurssien tehokkaan käytön kannalta siten kuin edempänä näiden osalta erikseen esitetään.

2 Perustuslakivaliokunnan lausunto

Nykyinen vesilaki on säädetty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, vaikka sen nojalla vesitaloushankkeen toteuttajalle voidaan hankkeen toteuttamiseksi perustaa oikeuksia toisen omaisuuteen. Tämän teki mahdolliseksi perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädetty valtuuslaki, joka on luonteeltaan perustuslain 73 §:ssä tarkoitettu ns. poikkeuslaki. Hallituksen esitys perustuu valtuuslain säilyttämiseen, mutta tarve koskee vain sen 1 §:ää, ja 2 ja 3 § ehdotetaan kumottaviksi.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 61/2010 vp) tarkastellut lakiehdotusta perustuslain kannalta pitäen valtiosääntöoikeudellisesti epätyytyttävänä sitä, että yhteiskunnallisesti merkittävä kokonainen oikeudenala jää poikkeuslain varaan. Valiokunnan mielestä valtuuslakikonstruktio ei enää sovellu nykyiseen valtiosääntöjärjestelmäämme. Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että ympäristövaliokunta

ottaisi mietintöönsä lausumaehdotuksen, jonka mukaan valtioneuvoston piirissä käynnistettäisiin valmistelutyö sen selvittämiseksi, miten vesilain omaisuudensuojaa rajoittavat säännökset voidaan saattaa ehdotettua paremmin sopusointuun perustuslain 15 §:n kanssa, ja että tälle työlle asetettaisiin lain poikkeuksellinen laajuus huomioon ottaen esimerkiksi kuuden vuoden määräaika. Tavoitteena tulee olla, että valtuuslaki voidaan kumota kokonaan. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta esittää,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annetun lain (266/1961) kumoamiseksi siten, että lainsäädäntöehdotus annetaan eduskunnalle viimeistään vuonna 2017. (Valiokunnan lausumaehdotus 1)

3.1 Vesistön virkistyskäyttö

Vesilakiesityksen 2 luvussa säädetään pinta- ja pohjaveden sekä vesialueiden käyttöön liittyvistä yleisistä oikeuksista, velvollisuuksista ja rajoituksista. Muun muassa vesien yleiskäyttöoikeudet, mukaan lukien perinteisesti laaja oikeus vesistöissä liikkumiseen ja kalastukseen, säilyvät periaatteiltaan ennallaan.

Vesilain mukaiset yleiskäyttöoikeudet ovat osa suomalaista jokamiehenoikeuksiin perustuva järjestelmää, ja niistä säädetäisiin 2 luvussa pitkälti samoin kuin voimassa olevassa laissa. Vesistöissä liikkumisesta säädetään esityksen mukaan 2 luvun 3 §:ssä. Valiokunta viitaten maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon pitää vesien virkistyskäytön näkökulmasta tärkeänä, että perinteinen oikeus liikkua vesistöissä säilyy edelleen laajana eikä kulkemisen käsitteestä tai tarpeettoman haitan välttämisestä säädetä lailla yksityiskohtaisemmin kuin esityksessä nyt ehdotetaan.

Vesien virkistyskäytön kannalta kulkemista ei voida rajata vain siirtymiseen paikasta toiseen eikä vesialueiden paikallisista eroista johtuen ole mahdollista täsmällisesti määrittää sitä rajaa, jota lähemmäs asuttua rantaa vesillä liikkuja ei saisi tulla. Kapeissa joissa tai salmissa

tällainen raja on luonnollisesti lähempänä rantaa kuin laajalla järvenselällä liikuttaessa. Valiokunta toteaa, että kulkemisen käsite sisältää paikasta toiseen liikkumisen lisäksi myös muut vesistöissä liikkumisen muodot, joihin ei sisälly pelkkää siirtymistarkoitusta, kuten esimerkiksi kalastamisen, purjehtimisen ja muun veneilyn. Yleiskäyttöoikeuksiin sisältyy myös velvollisuuksia: vesistöissä liikkumisesta ei saa ehdotetun 2 luvun 3 §:n mukaan aiheutua tarpeetonta vahinkoa, haittaa tai muutakaan häiriötä.

Vesien virkistyskäyttöä suojaa myös vesilakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n säännös yleisestä luvanvaraisuudesta. Vesistön muutos, joka voi melkoisesti vähentää vesistön soveltuvuutta virkistyskäyttöön, edellyttää lupaviranomaisen lupaa. Jossain määrin ongelmallisena voidaan pitää sitä, että esitetyt vesilain säännökset vireillepano-oikeudesta (14 luvun 14 §) ja valitusoikeudesta (15 luvun 2 §) kattavat sellaiset rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, joiden tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen. Maassamme hyvin yleiset erilaiset virkistyskäyttäjien järjestöt ja yhdistykset, kuten veneily-, soutu- ja melontaseurat tai virkistyskalastajien yhdistykset, saattavat siten osin jäädä tämän määritelmän ulkopuolelle. Virkistyskäytön intressien valvonta voi siten joidenkin vesitaloushankkeiden käsittelyssä jäädä enemmän valvonta- ja lupaviranomaisen vastuulle. Valiokunta korostaakin, että viranomaisten tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota vesien virkistyskäytön edellytysten säilyttämiseen ja edistämiseen.

3.2 Vedenhankinta

Veden ottaminen

Lakiehdotuksen 4 luku sisältäisi veden ottamista koskevat erityissäännökset. Lupaa edellyttävästä pinta- ja pohjaveden ottamisesta säädetään pääosin 3 luvussa. Soveltamisalaa koskevan 1 §:n mukaan säännöksiä sovelletaan pintaveden ja pohjaveden ottamiseen. Vesilakiehdotuksen 4 luvun 2—4 §:t koskevat mainitun luvantar-

vekyntyksen alapuolelle jääviä vedenottamishankkeita.

Valiokunta toteaa, että pohjavesi tai vesistön vesi ei ole aineena alueen omistajan omistusoikeuden kohteena. Säiliöön johdettu ja fyysisesti haltuun jo otettu vesi on eri asemassa. Luonnon vesiesiintymän vesi aineena ei siis ole sellaiseenaan mahdollinen vaihdannan kohde. Pohjavesiesiintymän alue tai sen osa on kyllä luovutettavissa, mutta omistus sinänsä ei vielä oikeuta vähäistä vedenottoa lukuun ottamatta muuhun kuin siihen, että ottoputken sijoittaminen ei vaadi omistajalta erillistä vesilain 4 luvun 4 §:n mukaista oikeutta. Valiokunta korostaa, että muu veden otto ratkeaa omistuksesta ja kiinteistöjao- tuksesta riippumattomien säännösten nojalla.

Lakiehdotuksen 4 luvun 6 § sisältää täydentävät säännökset veden ottamista koskevaan päätökseen liitettävistä määräyksistä. Esiityksen mukaan veden ottamista koskevassa päätöksessä on aina määrättävä veden ottamisen tarkoitus, ottamispaikka ja otettava enimmäismäärä. Veden käyttötarkoituksella ja otettavalla vesimäärällä on olennainen merkitys luvan tai oikeuden myöntämisedellytysten kannalta, minkä vuoksi nämä tulee yksilöidä veden ottamista koskevassa päätöksessä.

Vesijohdon ja laitteistojen sijoittamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että tarpeettomasta päällekkäisestä sääntelystä luovutaan. Vesijohdon ja siihen liittyvän laitteiston sijoittaminen toisen alueelle on pääasiallisesti alueen maankäyttöön liittyvä kysymys, minkä vuoksi niiden sijoittamisen tulee lähtökohtaisesti tapahtua maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa järjestyksessä. Vesilakiin esitetään kuitenkin otettavaksi säännös, jonka mukaan veden ottamista koskevan asian yhteydessä voitaisiin hakijan vaatimuksesta antaa oikeus vesijohdon ja siihen liittyvien laitteiden ja rakennelmien sijoittamiseen.

Veden ottamistarpeiden yhteensovittaminen

Puhtaan veden arvo ja merkitys on kasvanut nopeasti sekä kansallisesta että kansainvälisestä näkökulmasta tarkasteltuna. Toistaiseksi laajamittaiset pintaveden ottamishankkeet kaupalli-

seen tarkoitukseen ovat Suomessa olleet yksittäisiä ja varsin harvinaisia. Valiokunta katsoo, että vesilain tärkeänä tehtävänä on varmistaa, että muut kuin kaupalliset vedenkäyttötarpeet asetetaan veden hyödyntämisessä selkeästi etusijalle. Nykyiseen vesilakiin sisältyvät veden ottamista koskevat säännökset eivät ole riittävän kattavia, sillä veden ottamisen etusijajärjestystä koskevat säännökset tulevat nykyään käytännössä sovellettaviksi vain niissä harvinaisissa tapauksissa, joissa on samanaikaisesti vireillä useita eri lupahakemuksia.

Vesilakiehdotuksen 4 luvun 5 §:ään ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset eri veden ottamistarpeiden huomioon ottamisesta ja sovittamisesta yhteen osana veden ottamista koskevan päätöksen harkintaa. Säännösten tarkoituksena on varmistaa, että vettä riittää kaikille sitä tarvitseville. Valiokunta toteaa, että kyseessä on uusi yleinen säännöstö eri vedenottotarpeiden etusijajärjestyksestä. Nykyisestä vesilaista poiketen säännökset koskevat myös tulevia vedenottotarpeita.

Uusi ehdotettu etusijajärjestys tarkoittaa sitä, että uudelle vedensiirtohankkeelle voidaan myöntää lupa vain, jos samalla varmistetaan, että vettä riittää paikkakunnan omiin käyttötarpeisiin. Etusijajärjestyksessä viimeisenä vedenkäyttömuotona on veden siirto paikkakunnan ulkopuolelle muuta tarkoitusta kuin yhdyskunnan vesihuoltoa varten. Lakiehdotuksen mukaan vedenottolupa on mahdollista tarvittaessa myöntää myös määräaikaisena. Tällöin veden riittävyys muihin tarpeisiin voidaan arvioida uuden luvan tarkistamisen yhteydessä. Valiokunta pitää esitettyä etusijajärjestystä koskevaa säännöstöä tarpeellisenä ja katsoo, että hankkeiden valmistelun aikana on tehtävä kattava selvitys alueen tulevaisuuden veden käyttötarpeista. Valiokunta korostaa paikallisen vedenoton etusijan varmistamista pitemmälläkin aikavälillä siten, että mahdolliset kasvavat paikalliset vedenkäyttötarpeet voidaan tyydyttää.

Pohjavedet

Valiokunta toteaa, että Suomessa on voimassa ehdoton pohjaveden pilaamiskielto. Vedenot-

toon ja pohjavesiin liittyvä sääntely on hajallaan useissa eri laeissa ja alemman asteisissa säädöksissä. Pohjavesien suojelusta säädetään vesilaisissa lähtökohtaisesti vain pohjaveden määrän riittävyyden eli antoisuuden näkökulmasta, pohjavesien laadun yleisen suojelun perustuessa ympäristönsuojelulain (86/2000) säännöksiin. Lisäksi pohjaveden suojeluun liittyviä säännöksiä on muun muassa maa-aineslaissa, maankäyttö- ja rakennuslaissa, terveydensuojelulaissa sekä jäte- ja kemikaalilaissa sekä öljyvahinkojen torjuntalainsäädännössä. Päästöistä pohjaveteen säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006). Kyseinen säädös perustuu pohjaveden suojelusta pilaantumiselta ja huononemiselta annettuun direktiiviin (2006/118/EY).

Vesilain suhde ympäristönsuojelulakiin sekä erityisesti voimassa olevan vesilain 1 luvun 19 §:ssä ja ympäristönsuojelulain yhteiskäsittelyä koskevassa 39 §:ssä tarkoitettujen hankkeiden asema lupamenettelyssä on ollut osin vaikeasti määriteltävissä sen jälkeen, kun vesien pilaamista koskevat säännökset ympäristönsuojelulain säätämisen myötä siirtyivät pois vesilain mukaisen suojelun yhteydestä. Valiokunta katsoo, että uuden vesilain säännökset tuovat selvennystä lakien väliseen suhteeseen, mutta asiaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota myös lain toimeenpanossa.

Nykyisen vesilain aikana pohjaveden suoje- lua on osin toteutettu muodostamalla vesilain mukaisia suoja-alueita vedenottamoiden ympärille. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan veden ottamiseen käytettävien alueiden suoje- lua koskevaa sääntelyä on tarpeen selvittää. Valiokunta pitää tätä lähtökohtaa tarkoituksenmu- kaisena. Vedenottamon suoja-alueen määräämi- sestä säädetään 4 luvun 11 §:ssä. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan tarpeelliseksi koetut rajoitukset tulee toteuttaa suoja-alesään- telyn puitteissa, joka tarjoaa oikeudellisen pe- rustan tarpeellisten käytönrajoitusoikeuksien asettamiselle. Valiokunta pitää tarpeellisenä sitä, että maanomistajilla on esityksen mukaan

aloitteenteko-oikeus suoja-alueen perustamisessa.

Pohjavesien suojelusuunnitelmat

Pohjavesille aiheuttavat riskejä erityisesti monet teollisuuden alat, vaarallisten aineiden kuljetus, varastointi ja käyttö, liukkaudentorjunta maanteillä ja lentokentillä, maa- ja metsätalous oheistoimintoinen (eläinsuojat, turkistarhaus, kaupalliset kasvitartat, lannan levitys), pilaantuneet maa-alueet sekä maa-ainesten otto. Perinteistä viranomaisvalvontaa on pohjavesikysymyksissä käytännössä täydentänyt ns. suojelusuunnitelmamenettely, jolla ei ole perustaa lakitasolla. Suojelusuunnitelmat toimivat siten oikeudellisesti vain päätösten tausta-aineistona. Suojelusuunnitelmien laadinnasta on laadittu ensimmäiset ohjeet viranomaisille silloisen vesi- ja ympäristöhallituksen aloitteesta vuonna 1991.

Suomessa oli vuonna 2010 määritelty kaikkiaan 3 757 vedenhankinnalle tärkeää tai siihen soveltuvaa pohjavesialuetta. Pohjaveden suojelusuunnitelmia on laadittu noin 300, ja ne kattavat noin 1 000 pohjavesialuetta. Valiokunta huomauttaa, että suojelusuunnitelmat kattavat siten vain osan todellisista pohjavesialueista. Pohjavesien suojelusuunnitelmia käytetään päätöksenteon tukena muun muassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa maankäytön suunnittelussa, ympäristönsuojelulain mukaisten ympäristölupien ja maa-aineslain mukaisten lupien käsittelyssä sekä valvontatoiminnassa ja hajajätevesien käsittelyä koskevan lainsäädännön täytäntöönpanossa.

Pohjavesien suojelusuunnitelmille on annettu merkitystä edellä mainittujen säädösten lisäksi myös erityisesti lannoitevalmistelain ja kasvinsojeluainelain soveltamiskäytännössä. Jossain määrin ongelmallisena voidaan pitää sitä, että näiden lakien mukaan käyttöön hyväksytyissä tuotepakkauksissa viitataan suoraan pohjavesien suojelusuunnitelmiin ja niissä esitettyyn pohjavesialueiden luokitteluun. Tätä kautta pohjavesien suojelusuunnitelmille on saattanut syntyä sellaisia yksittäisiin kansalaisiin ja toimin-

nanharjoittajiin kohdistuvia suoria vaikutuksia, joita niillä ei ole tarkoitettu olevan.

Laki vesienhoidon järjestämisestä (vesienhoitolaki) edellyttää yleisellä tasolla, että ELY-keskusten tulee muun muassa laatia selvitys alueensa vesien ominaispiirteistä ja selvitykset ihmisen aiheuttamista vaikutuksista vesiin. Vesienhoitolain suunnittelujärjestelmän piiriin kuuluvat myös pohjavesien tilaan ja niihin kohdistuviin riskeihin liittyvät selvitykset. Pohjavesien suojelusuunnitelmien laatiminen ei kuitenkaan perustu vain vesienhoidon suunnittelun tarpeisiin, vaan suojelusuunnitelmia on laadittu jo pitkään ennen vesienhoitolain säätämistä.

Valiokunta toteaa, että lakiin perustumattomina pohjavesien suojelusuunnitelmien laatimiskriteerit, sisältövaatimukset, laatimismenettely ja oikeusvaikutukset ovat toistaiseksi sääntelemättömiä. Vesienhoitolaissa ELY-keskuksille on kuitenkin säädetty velvollisuus selvittää tärkeiden ja muiden vedenhankintakäyttöön soveltuvien pohjavesialueiden sijainti ja rajat sekä pohjavesialueiden maa- ja kallioperän yleispiirteet. Laissa ei ole sen sijaan säädetty sitä, mitä näillä alueilla tarkoitetaan ja miten ne käytännössä määritellään. Valiokunta viitaten maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon pitää tarpeellisena, että pohjavesialueiden kartoitukseen ja luokitukseen sekä suojelusuunnitelmiin liittyvät lainsäädännölliset ja menettelylliset kehittämistarpeet selvitetään. Valiokunta korostaa, että pohjavesien suojelua koskevaa lainsäädäntöä tulee jatkossa selkeyttää ja yksinkertaistaa. Erityisesti tulee selvittää pohjavesialueiden kartoituksen, luokituksen ja käytön sekä suojelusuunnitelmien laatimisen liittämismahdollisuus lakitasoisesti vesienhoidon suunnittelun osaksi oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen. Valiokunta korostaa lisäksi, että suojelusuunnitelmien tarkistamiseen tulee suunnata riittävästi resursseja. Edellä esitettyyn viitaten valiokunta edellyttää, että

hallitus selvittää pohjavesialueiden kartoitukseen, luokitukseen ja käyttöön sekä suojelusuunnitelmiin liittyvät lainsäädän-

nölliset ja menettelylliset kehittämistarpeet. (Valiokunnan lausumaehdotus 2)

3.3 Vesialueen ruoppaaminen

Koneellisten ruoppausten määrä on kasvanut voimakkaasti 1990—2000-luvuilla. Hankkeet ovat aiempaa suurempia, ja niitä toteutetaan usein alueella samanaikaisesti tai peräkkäin, jolloin niiden yhteisvaikutukset ovat aikaisempia suurempia. Vesilakiehdotuksen 3 luvun 3 §:n 7 kohdan mukaan vesialueen ruoppaamiseen, kun ruoppausmassan määrä ylittää 500 m³, on aina oltava lupaviranomaisen lupa. Julkisen kulkuväylän kunnossapitoruoppaamisen luvanvaraisuus ratkaistaan hankkeen vaikutusten perusteella 3 luvun 2 §:n nojalla.

Valiokunta on harkinnut luvanvaraisen ruoppauksen luvanvaraisuuden tarkoituksenmukaisista rajaa toisaalta ympäristövaikutusten ja toisaalta hallinnollisen tarkoituksenmukaisuuden kannalta. Valiokunta toteaa, että matalat rannat ja niihin liittyvät tulva-alueet ovat monimuotoisia elinympäristöjä, joiden lajisto usein kärsii ruoppauksista tai voi kadota niiden takia kokonaan. Ruoppaustoimenpiteistä voi aiheutua myös monenlaisia haittavaikutuksia, kuten veden samenumista, ravinteiden vapautumista pohjasedimentistä veteen, pohjan elinympäristöjen vaurioitumista, kalojen kutualueiden tuhoutumista, ranta-alueiden syöpymistä ja sortumista. Huomioon on otettava herkat lahdenpoukammat. Toisaalta ympäristövaikutukset riippuvat hankkeen toteutuspaikan olosuhteista, ja joissain paikoissa huomattavasti 500 m³ ylittävään ruoppaus voidaan toteuttaa ilman haitallisia ympäristövaikutuksia erityisesti merialueilla. Valiokunta pitää 500 m³:n rajan mukaan määräytyvää lupakynnystä perusteltuna hallituksen esityksen mukaisesti korostaen, että tätä pienimuotoisempikin ruoppaus voi tulla vaikutustensa perusteella luvanvaraiseksi. Ympäristövaikutukset ovat siten ratkaisevassa asemassa toiminnan luvanvaraisuuden kannalta. Valiokunta edellyttää, että ruoppaussääntelyn toimivuuteen kiinnitetään lain toimeenpanon seurannassa erityistä huomiota.

Vesilakiehdotuksen 2 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan hankkeesta vastaavan on ilmoitettava pienimuotoisesta ruoppauksesta vähintään 30 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista kirjallisesti valtion valvontaviranomaiselle eli ELY-keskukselle. Ilmoitus ei tavallisesti edellyttäisi toimenpiteitä valvontaviranomaiselta, mutta menettely antaa viranomaiselle mahdollisuuden ryhtyä toimenpiteisiin, jos se katsoo hankkeen kuitenkin edellyttävän lupaa. Valiokunta katsoo, että rantaruoppauksissa käsivoimin tapahtuvaa yksittäisten kivien siirtelyä tai muita vastaavia, vaikutuksiltaan merkityksettömiä toimia ei tule pitää ilmoituksenvaraisuuden piiriin kuuluvina ruoppauksina. Sen sijaan kairavinkoneella tai muulla työkoneella tehtävistä toimenpiteistä tulisi aina tehdä pykälässä tarkoitettu ilmoitus. Valiokunta huomauttaa, että vesilakiehdotuksen 2 luvun 6 §:ssä säädellyn ruoppausoikeuden edellytyksenä on, että toimenpide ei 3 luvun 2 ja 3 §:n nojalla edellytä lupaa. Sama koskee ruoppausmassan sijoittamista toisen vesialueelle. Jos ruoppauksen kohteena on esimerkiksi luonnontilainen puro, luvanvaraisuuden kynnys on vaikutusten perusteella huomattavan alhainen.

Mainitun pykälän 2 momentin mukaan ilmoituksen tulee sisältää tiedot hankkeesta, sen toteuttamistavasta ja ympäristövaikutuksista. Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen toimittamistavasta ja ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista. Valiokunta katsoo, että ruoppaukseen vesitaloushankkeena liittyvä olennaisesti ruoppausmassojen läjittäminen ja olennaisista on selvittää, miten ruoppausmassojen läjittäminen on tarkoitettu järjestää. Valiokunta pitää tärkeänä, että asiasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ympäristöluvan tarpeesta säädetään ympäristönsuojelulain 28 §:n 2 momentissa. Jos ruoppauksesta aiheutuu mainitussa lainkohdassa tarkoitettuja haitallisia seurauksia, on asia käsiteltävä ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestyksessä ja otettava huomioon esimerkiksi ruoppausmassan mahdollisesti sisältämät ympäristölle haitalliset yh-

disteet, kuten dioksiinit, tributyyliinayhdisteet tai elohopea.

Valiokunta korostaa tässä yhteydessä, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on edelleen vesilain mukainen valvontaviranomainen ELY-keskuksen ohella, ja kunnan tulisi näin olla edelleen tietoinen ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista pienimuotoisista hankkeista sekä neuvoa ja opastaa kuntalaisia tarvittaessa ilmoituksen tai lupahakemuksen tekemiseen. Kehitteillä oleva viranomaisen sähköinen asiointijärjestelmä mahdollistaa jatkossa tiedon sujuvan siirtymisen ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen välillä. Valiokunta toteaa, että kuntien erilaisista resursseista johtuen ELY-keskuksen ja kunnan välinen työnjako valvonta-asioissa vaihtelee. Hallituksen esityksen tarkoituksena ei ole muuttaa nykyisiä käytäntöjä.

3.4 Purojen suojeleminen

Hallituksen esityksen tavoitteissa on todettu luonnontilaisten purojen turvaamisen edellyttävän, että niiden luontoarvot otetaan huomioon vesilain soveltamiskäytännössä. Ympäristöhallinnon inventointien mukaan Etelä-Suomessa on luonnontilaisia puroja enää arviolta noin 2 prosenttia purojen kokonaismäärästä. Purojen suojeleminen on tärkeä osa Suomen luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä, ja niillä on suuri merkitys monen uhanalaisen lajin säilymiselle. Valiokunta korostaakin purojen ja niiden luontotyypin suojeleminen tehostamisen tarvetta.

Luonnontilaisten purojen suojelemisen tehostamiseksi vesitaloushankkeen yleistä luvanvaraisuutta koskevaan 3 luvun 2 §:ään on esitetty uutta selventävää säännöstä, jonka mukaan vesistön muutos edellyttää lupaa, jos se vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen. Luonnontilan vaarantumista arvioidaan hallituksen esityksen perustelujen mukaan 2 luvun 11 §:ssä ja 3 luvun 2 §:ssä samoin perustein. Valiokunta toteaa, että purojen suojeleminen osalta muutos nykyiseen vesilakiin on lähinnä selventävä, koska lupasääntely kattaa jo nykyisessä vesilaissa periaatteessa puron sitä kautta, että puron vesistön

osana kuuluvat lain muuttamiskielon piiriin. Nykyisten säännösten noudattamisessa on ollut kuitenkin selkeitä puutteita purojen muuttamiskielon osalta, samoin viranomaisvalvonta on ollut erittäin vähäistä. Tämän vuoksi valiokunta pitää esitettyä selvennystä sinänsä tarpeellisenä. Lisäksi erityistä huomiota tulee kiinnittää purojen suojeleminen koskevan viranomaisvalvonnan tehostamiseen.

Valiokunta toteaa, että rakenteellinen ongelma puroja koskevassa lainsäädännössä sisältyy siihen, että useaan eri lakiin (esim. vesilaki, metsälaki, ympäristönsuojelulaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki) perustuva sektorikohtainen sääntely ei mahdollista luonnontilaisten purojen kokonaistarkastelua luontotyypinä, mikä olisi purojen suojeleminen tehostamisen kannalta välttämätöntä. Vesilain esitetty säännös koskee vain uomaa, eikä laajemmin uoman lähiympäristön käyttöä, koska nämä säännökset sisältyvät metsälakiin. Rajanveto eri lakien soveltamisalojen ja tehtävien välillä on kokonaisuutena epäselvä. Valiokunta pitää purojen suojeleminen tehostamiseksi välttämättömänä kokonaisvaltaisempaa tarkastelua jatkossa eri lakien välisistä suhteista ja tehtävistä luontotyypin suojeleminen koskevassa sääntelyssä.

Valiokunta toteaa, että noroa pidetään puroa vähäisempänä uomana. Noron määrittelyn yläraja puron suuntaan (puron alaraja) määräytyy valuma-alueen laajuuden (10 km²), veden virtauksen ja sen mukaan, onko kalojen kulku merkittävässä määrin mahdollista. Norossa vesi ei virtaa jatkuvasti, eikä kala kulje siinä merkittävässä määrin. Merkittävänä kalan kulkuna voidaan pitää esimerkiksi sitä, että kalat säännöllisesti kutevat norossa. Jos uomassa virtaa jatkuvasti vettä ja siinä kulkee merkittävässä määrin kalaa, se määritellään puroksi, vaikka valuma-alue olisi alle kymmenen neliökilometriä.

3.5 Ojitus

Yleistä

Valiokunta toteaa, että ojitusluku on selkeytetty voimassa olevaan vesilakiin verrattuna. Ojitusta koskevan 5 luvun yksityiskohtaisissa pe-

rusteluissa on tuotu hyvin esiin nykykäytäntöön ja erityisesti metsäojituksiin liittyviä soveltamisongelmia. Ojitusta koskevassa sääntelyssä korostuu vaikeus, joka liittyy vesilain, ympäristönsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisalan päällekkäisyyteen ja siitä seuraaviin erilaisten hallinnollisten menettelyiden rajuongelmiin.

Lakiehdotuksen 5 luvussa ja siihen liittyvissä ympäristönsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain säännöksissä lakien välistä suhdetta on selkeytetty nykytilaan verrattuna. Tästä keskeinen esimerkki on maankäyttö- ja rakennuslain säännösten ensisijaisuus asemakaava-alueilla, joka nyt on nimenomaisesti todettu 5 luvun 9 §:ssä ja maankäyttö- ja rakennuslain 161 a §:ssä.

Ojituksen pilaamisvaikutukset

Ojituksen kuivatusvesien mukana kulkeutuu usein kiintoainesta, joka aiheuttaa samentumista alapuolisissa vesistöissä. Suurinta kiintoaineksen kulkeutuminen on ojituksen aikana ja välittömästi sen jälkeen. Kuivatusvesien mukana kulkeutuvan kiintoaineksen määrä vähenee yleensä ojitetun alueen mukautuessa uuteen kuivatustilaan, mutta pidempiaikaisia haittavaikutuksia kalastolle ja sen lisääntymiselle voi aiheutua liettymisestä. Jos ojituksesta aiheutuu vesilakiehdotuksen 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, edellyttää ojitus aluehallintoviraston lupaa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos kyse on yksinomaan puron yläpuolisella alueella suoritettavan ojituksen aiheuttamasta puron virtaaman muuttumisesta, eikä pilaantumista aiheudu.

Ojituksella on vesilakiehdotuksen 5 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan lisäksi oltava vesilain mukainen aluehallintoviraston lupa, jos se voi aiheuttaa ympäristönsuojelulain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella. Säännöksen tarkoittama pilaantumisseuraamus voi ilmetä esimerkiksi kuivatusvesien johtamisesta aiheutuvana vastaanottavan vesistön ravinnekuormituksen lisääntymisenä tai happamilla sulfaattimaillo vesistön happamoitumisena. Näiden vaikutusten perusteella ojitukselta tulisi lähtökohtaisesti edellyttää ym-

päristölupaa. Ojitusasioihin liittyvät käyttöoikeuksia ja osallistumisvelvollisuutta koskevat kysymykset ovat kuitenkin sen laatuista, ettei niiden käsittelyä ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestelmässä ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, vaan näiden hankkeiden sääntelyä vesilain järjestelmässä nykyiseen tapaan on edelleen pidettävä perusteltuna. Menettelyyn sovelletaan vesilakiehdotuksen aineellisia ja menettelyllisiä säännöksiä sekä soveltuvin osin ympäristönsuojelulain lupakynnystä ja lupamääräysten asettamista koskevia aineellisia säännöksiä.

Myös lupakynnyksen alapuolelle jäävät ojitushankkeet ovat ennakkovalvonnan piirissä. Useat ojitushankkeet on 5 luvun 4 §:n nojalla käsiteltävä ojitustoimituksessa, jossa vahvistettavaan ojitussuunnitelmaan on liitettävä 5 luvun 16 §:n mukaan tarpeelliset määräykset hankkeen toteuttamisesta ja sen vaikutusten tarkkailusta. Määräykset koskevat tyyppillisesti vesien-suojelutoimia muun ohella kiintoaineksen kulkeutumisen ja samentumisen ehkäisemiseksi.

Vesilakiehdotuksen 5 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan hankkeesta vastaavan on kirjallisesti ilmoitettava muusta kuin vähäisestä ojituksesta valtion valvontaviranomaiselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojitukseen ryhtymistä. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä hankkeen vaikutusalueesta. Jos valvontaviranomainen ilmoituksen perusteella katsoo hankkeen edellyttävän lupaa tai asian käsittelemistä ojitustoimituksessa, on asiasta ilmoitettava hankkeesta vastaavalle. Lisäksi valiokunta huomauttaa, että ojitamista koskevat paitsi vesitaloushankkeen yleistä toteuttamistapaa koskevat 2 luvun 7 ja 8 §:n, myös ojituksen toteuttamistapaa koskevat erityiset 5 luvun 7 §:n säännökset. Näitä säännöksiä sovelletaan kaikkiin ojitushankkeisiin.

Valiokunta katsoo, että ehdotettu uusi ilmoitusmenettely parantaa jatkossa valvontaviranomaisen mahdollisuuksia puuttua ennalta sellaisiin ojituksiin, joista voi mahdollisesti aiheutua myös ympäristönsuojelulain 28 §:ssä tarkoitettua vesistön pilaantumista. Ympäristönsuojelulain pilaamista koskevien säännösten soveltami-

nen ojituksissa ei käytännössä ole noussut kovin usein esiin, koska ojitusten vaikutusten valvonta on ollut vähäistä. Keskeinen uusi säännös on myös 5 luvun 8 §, jossa on täsmennetty ojituksen ja ojan kunnossapidon välistä rajaa. Jos aiemmin ojitettu uoma on palautunut luonnontilaisen kaltaiseksi, tulee sen kunnossapitoon soveltaa samoja säännöksiä kuin 1 §:n mukaan ojitukseksi katsottavaan noron tai puron perkaamiseen.

Hulevesien hallinta

Valiokunta toteaa lähtökohtana nykyisessä ja vesilakiehdotuksessa olevan, että yhteisen ojituksen kustannuksiin osallistuvat kaikki ojituksesta hyötyä saavat kiinteistön omistajat. Ojituksesta hyötyä saavat kiinteistöt sisällytetään yhteisen ojituksen kuivatusalueeseen, joka määritetään ojitussuunnitelmassa ja vahvistetaan lupapäätöksessä tai ojitustoimituksessa. Kuivatusalueelle ulkopuolelta luontaisesti tulevat valumavedet otetaan huomioon ojitussuunnitelmassa. Sellaista kiinteistöä, joka ei hyödy ojituksesta, ei voida sisällyttää kuivatusalueeseen. Tällaisia ovat ne kiinteistöt, joilta luontaisesti valuvettä kuivatusalueelle, mutta joiden kuivatustilaa ojitus ei paranna.

Valiokunta korostaa, että maankäytön muuttamisen myötä saattaa syntyä tarve johtaa kuivatusalueen ulkopuolisilta alueilta vettä kuivatusalueelle ja ojitussyhteisön ojiin. Ehdotetun vesilain 5 luvun 12 §:n 3 momentin mukaan vettä toisen ojaan tai perkaamaan puroon johtava on velvollinen suorittamaan korvausta ojan tekemisestä tai puron perkaamisesta aiheutuneista kustannuksista. Vettä johtava on lisäksi velvollinen osallistumaan ojan tarvittavaan laajentamiseen ja kunnossapitoon.

Valiokunnalle toimitetuissa lausunnoissa on esitetty ojitusta koskevien säännösten tarkistamista siten, että valuma-alueen kiinteistöt voitaisiin velvoittaa osallistumaan kuivatuksen lisäkustannuksiin, jos kuivatusalueen valuma-alueella on varsinaisen ojitustoimituksen päättymisen jälkeen tapahtunut oleellisia muutoksia esimerkiksi rakentamisen kautta lisäten valumavesien määrää. Taustalla ovat erityisesti Pohjan-

maalla esiintyneet tilanteet, joissa kuivatusalueen maanomistajat joutuvat tosiasiallisesti huolehtimaan ulkopuolisten kiinteistöjen valumavesistä ja niistä aiheutuvista lisäkustannuksista. Valiokunta korostaa, että aiemmin suoritettu ojitustoimitus ja siinä vahvistetun ojitussuunnitelman mukainen kuivatusalueen rajaus eivät näissä tilanteissa estä kuivatusalueen rajaamista laajemmaksi uudessa ojitustoimituksessa.

Kunnalle kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain 20 §:n 1 momentin mukaan yleinen vastuu alueiden käytön suunnittelusta ja rakentamisen ohjauksesta. Tähän sisältyvät myös taajamien hule- ja kuivatusvesien hallintaan liittyvät kysymykset. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä tarkistetaan siten, että valuma-alueen kiinteistöt tai kunnat voidaan velvoittaa osallistumaan kuivatuksen lisäkustannuksiin. Valiokunta toteaa, että kunnan vastuuta hulevesien hallinnassa tulee selkeyttää myös tulevassa vesihuoltolainsäädännön tarkistuksessa. Vesihuoltolain tarkistamistyöryhmä on loppuraportissaan (MMM 2010:6) muun ohella esittänyt, että hulevesien ja perustusten kuivatusvesien viemärointi erotettaisiin vesihuoltolain mukaisesta vesihuollosta ja kunnalle säädettäisiin maankäyttö- ja rakennuslaissa velvollisuus huolehtia hulevesien hallinnasta asemakaava-alueilla. Valiokunta korostaa, että tässä yhteydessä tulee vesilakiin sisällyttää säännökset kunnasta hyödynsaajana ojituksessa.

3.6 Vesitalousluvan edellytykset ja lupamääräykset

Vesivoiman hyödyntäminen

Hallituksen esitys ei muuta vesivoiman hyödyntämisen oikeudellisia edellytyksiä, vaan lupasääntely ehdotetaan säilytettäväksi pääosin ennallaan. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan kuitenkin, että vesivoima on uusiutuva energialähde, jonka rakentamismahdollisuudet on syytä tulevaisuudessakin taata. Vesivoiman lisärakentaminen kohdistuu tyypillisesti olemassa olevien vesivoimalaitosten tehonnostohankkeisiin tai uusien voimalaitosten rakentamiseen jo rakennetuille jokiosuoksille. Talousvaliokun-

ta viittaa lausuntoonsa pitkän aikavälin ilmasto- ja energiasta, jossa se toteaa vesivoimarakentamiseen liittyviä lainsäädännön kehittämistarpeita arvioitavan seuraavien hallitusneuvottelujen yhteydessä. Ympäristövaliokunta korostaa, että vesivoiman lisäysmahdollisuuksien lähtökohtana tulee olla ympäristöllinen hyväksyttävyyden ja ekosysteemipalvelujen asettamat reunaehdot myös erityisesti kalatalouden kannalta.

Intrissäivertailu

Luvan edellytyksiä ja lupamääräyksiä koskeva sääntely perustuu vesilakiehdotuksen 3 luvun mukaan pitkälti nykyisen lain pohjalle. Vesilakiehdotuksen 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan lupa hankkeelle voidaan myöntää, jos se ei sannaavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua. Merkittävämpien hankkeiden lupaharkinta perustuu intrissäivertailuun, jonka mukaan luvan myöntäminen edellyttää, että hankkeen hyödyt ovat huomattavat verrattuna siitä aiheutuviin menetyksiin. Valiokunta toteaa, että intrissäivertailulla tarkoitetaan entiseen tapaan selkeästi eri asiaa kuin ns. kustannus-hyötyvertailulla eri muodoissaan, koska yhteiskunta- tai liiketaloudellisella kannattavuudella ei ole siinä merkitystä. Hallituksen esityksen mukaan intrissäivertailu tulee tehdä nykyisestä laista poiketen aina ensin, ja vasta sen jälkeen tulee harkittavaksi ns. ehdoton luvanmyöntämisestä.

Ehdoton luvanmyöntämisestä

Ehdoton luvanmyöntämisestä (voimassa olevassa laissa 2 luvun 5 §, vesilakiehdotuksessa 3 luvun 4 §:n 2 momentti) säilyy uudistuksessa pääosin ennallaan ja on jatkossakin vain erittäin poikkeuksellisesti sovellettavissa. Vesilakiehdotuksen 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan lupa ei saa myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja. Valiokunta toteaa, että säännös tulee hyvin poikkeuksellisesti sovellettavaksi, sillä kun intrissäivertailu

on aina tehtävä ensin, on todennäköistä, että jo siinä vaiheessa tulisi ilmeiseksi, jos lupaa ei voida myöntää.

Valtioneuvoston lausunto

Vesilakiehdotuksen 11 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen eli aluehallintoviraston on pyydettävä valtioneuvoston lausunto yhteiskunnan kannalta tärkeästä hankkeesta, jolla on valtakunnallista merkitystä ja josta voi aiheutua huomattavia tai laajalle ulottuvia haitallisia vaikutuksia. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että lupaviranomaisen tulisi ottaa huomioon valtioneuvoston lausunto, mutta lausunto ei sido lupaviranomasta. Lausunnossa keskeisellä sijalla on valtioneuvoston arvio hankkeen yhteiskunnallisesta merkittäväydestä. Lausunto ratkaistaisiin valtioneuvoston yleisistunnossa.

Valiokunta toteaa, että valtioneuvoston lausunto on vesilain rakenteessa poikkeuksellinen. Lausunnossa on valiokunnan näkemyksen mukaan kysymys valtioneuvoston käsityksestä joidenkin sellaisten yleistä etua koskevien seikkojen suhteen, joilla voi olla merkitystä toimivaltaisen lupaviranomaisen suorittaessa ehdotetun 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai vastaavasti saman luvun 6 ja 7 §:n mukaista edellytysharkintaa, mutta joita ei vielä ole suhteutettu hankkeen lopulliseen konkreettiseen toteuttamistapaan. Normaalisti lupaharkinta ja lupamääräysharkinta muodostavat oikeudellisen kokonaisuuden, ja vasta kaikki muuttajat huomioon ottaen voidaan lopulta arvioida luvan myöntämisen edellytyksiä ja sitä, mihin lupa lopultakin on annettu. Valtioneuvoston lausunnon pyytäminen liian varhaisessa lupaprosessin vaiheessa voi olla epätarkoituksenmukaista, koska lupahanke voi muotoutua vielä toisenlaiseksi. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan säännöksen tavoitteena on kuitenkin ennen kaikkea varmistaa se, että valtioneuvostolla on mahdollisuus lausua näkemyksensä lupaharkinnassa olevan yhteiskunnan kannalta tärkeän vesitaloushankkeen yleisestä yhteiskunnallisesta merkityksestä. Valiokunta toteaa vielä, että lausunto ei ole sitova, mutta se on yksi lupaviranomaisen lupaharkinnassa huo-

mioon otettava lausunto. Myös talousvaliokunta on lausunnossaan pitänyt sääntelyä selkeänä ja katsonut, että laki tältä osin hyväksytään ehdotuksen mukaisena. Edellä esitettyyn viitaten valiokunta ei ehdota hallituksen esityksen muuttamista.

Valmistelulupa

Vesilakiehdotuksen 3 luvun 16 §:n mukaan lupaviranomainen voi perustellusta syyistä lupapäätöksessään oikeuttaa hakijan ryhtymään jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin. Tätä kutsutaan ehdotuksen mukaan valmisteluluvaksi, kun vastaava sääntely on voimassa olevassa laissa nimeltään töidenaloittamislupa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan säännöksen käyttöala on tarkoitus säilyttää nimenmuutoksesta huolimatta pääosin nykyisellään. Valmisteluluvalla ei perustelujen mukaan kuitenkaan tulisi sallia hankkeen toteuttamista niin pitkälle, että varsinaista toimintaa voitaisiin ryhtyä harjoittamaan.

Valiokunta toteaa, että valmisteluluvan myöntämisen edellytyksenä on haitattomuus ja ennallistettavuus. Toisin sanoen toimenpiteestä ei saa aiheutua huomattavaa haittaa vesien käytölle tai luonnolle ja sen toiminnalle. Lisäksi valmisteluluvan perusteella voidaan tehdä ainoastaan sellaisia toimenpiteitä, joiden suorittamisen jälkeen on mahdollista palauttaa olosuhteet ennalleen. Huomioon on otettava sekin, että Vaasan hallinto-oikeus voi muutoksenhakuviranomaisena määrätä toimet keskeytettäväksi. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan valmistelulupa tarvitaan esimerkiksi tilanteissa, joissa lupapäätöksestä tehdyt valitukset kohdistuvat lähinnä korvauskysymyksiin, eivätkä itse hankkeen toteuttamisen tapaan, ja valitus siten viivästyttäisi hankkeen toteuttamista. Muu kuin julkisoikeudellinen hakija joutuu myös asettamaan hyväksyttävän vakuuden, joka kattaa toimenpiteestä mahdollisesti aiheutuvat vahingot, jos hankkeelle ei myönnettäisikään lupaa.

Valiokunta katsoo, että valmistelulupa on mainittujen haitattomuus- ja ennallistettavuus-

edellytysten täytyessä tarpeellinen säännös. Esityksen perusteluissa ei myöskään ole esitetty mitään syytä, miksi säännöstä tulisi asiallisesti muuttaa nykyisestä. Luvan nimen muuttamista valmisteluluvaksi on kuitenkin pidetty tarpeellisena sen selventämiseksi, että kysymys on valmistelevista toimenpiteistä.

Lupamääräysten tarkistaminen

Vesilakiehdotuksen 3 luvun 20 § koskee lupamääräysten määräaikaista tarkistamista ja 21 § muuta tarkistamista ja uusien määräysten antamista. Määräaikaista tarkistamista koskeva 20 § vastaa lähtökohtaisesti voimassa olevan lain 8 luvun 10 a §:ää kuitenkin siten, että se koskee kaikkia vesitaloushankkeita. Käytännössä tarkistamistarve koskee lähinnä säännöstelyä ja vedenhankintaa, mutta tarvittaessa säännöstä voidaan siis soveltaa kaikkiin uusiin vesitaloushankkeisiin. Mahdollisuus määrätä luvassa lupamääräykset tarkistettavaksi tietyssä määräajassa vähentää osaltaan tarvetta määrätä koko lupa määräaikaisesti voimassa olevaksi tilanteessa, jossa hankkeen vaikutuksista on epäselvyyttä.

Vesilakiehdotuksen 3 luvun 21 § lupamääräysten muusta tarkistamisesta ja uusien määräysten antamisesta vastaa pääosin vesilain nykyistä 2 luvun 27 §:n 1 momentin säännöstä haittan ehkäisemisestä. Ehdotuksen 3 luvun 21 §:n mukaan lupaviranomainen voi hakemuksesta tarkistaa lupamääräyksiä ja antaa uusia määräyksiä, jos hankkeen toteuttamisesta aiheutuu haitallisia vaikutuksia, joita lupamääräyksiä annettaessa ei ole ennakoitu ja joita ei voida muutoin riittävästi vähentää. Hakemus on normaali-tilanteessa tehtävä kymmenen vuoden kuluessa valmistumisilmoituksen tekemisestä. Lupamääräysten tarkistaminen tai uusien antaminen ei saa sanottavasti vähentää hankkeesta saatavaa hyötyä. Valiokunta katsoo, että kymmenen vuoden määräaika periaatteessa kaventaa vahingonkäräjien oikeuksia. Säännösehdotus on kuitenkin oikeussuojanäkökohdat huomioon ottaen hyväksyttävissä, koska sen käyttöala jäänee hyvin suppeaksi.

3.7 Vesistön säännöstely

Vesistön säännöstelyä koskeva sääntely sisältyy vesilakiehdotuksen 7 lukuun. Säännöstelyllä pyritään hallitsemaan vedenjuoksua ja vedenkorkeutta. Säännöstelyä koskevat säännösehdotukset vastaavat pitkälti voimassa olevan vesilain säännöksiä. Säännöstelymaksun määräämistä koskevasta säännöksestä ehdotetaan kuitenkin luovuttavaksi, kun valtiolle suoritettavaa maksua ei enää pidetä tarpeellisena. Käytännössä hankkeita, joissa maksulla korvattaisiin haittoja, ei ole.

Valiokunta toteaa, että uusia säännöstelyhankkeita aloitetaan harvoin. Sääntely kohdistuu siten lähinnä olemassa olevien säännöstelyjen kehittämiseen. Vanhojen säännöstelylupien tarkistamisen edellytyksiä koskeva vesilakiehdotuksen 19 luvun 7 §, joka vastaa vuonna 1994 tehtyä nykyisen lain 8 luvun 10 b §:ää, on siten tärkeää säilyttää. Ehdotuksen 19 luvun 7 §:n mukaan, jos vanhasta säännöstelyhankkeesta (lupa ennen 1.5.1991) aiheutuu vesiympäristön tai sen käytön kannalta huomattavia haitallisia vaikutuksia, ELY-keskuksen tulee selvittää mahdollisuudet vähentää säännöstelyn haitallisia vaikutuksia. Selvitys on tehtävä yhteistyössä lupahaltijan, hyödynsaajien, vaikutusalueen kuntien ja viranomaisten kanssa. Lupamääräysten tarkistamisen edellytyksenä on, että siitä saatava hyöty on yleisen edun kannalta olosuhteisiin nähden merkittävä. Tarkistaminen ei myöskään saa vähentää huomattavasti säännöstelystä saatavaa kokonaishyötyä eikä muuttaa olennaisesti säännöstelyn alkuperäistä tarkoitusta, ellei se jo ole menettänyt merkityksensä.

Säännöstelyjen kehittämishankkeita on jo toteutettu tai vireillä kaikissa merkittävimmissä säännöstelyissä vesistöissä, joten tarvetta uusille kehittämishankkeille ei samassa laajuudessa enää ole. Säännöstelyjen kehittämishankkeissa kuitenkin vaikutukset luontoon ja vesistön eri käyttömuotoihin vaihtelevat paljon, mutta voivat olla huomattavia. Lisäksi asianosaisia on usein runsaasti ja heidän näkemyksensä ovat yleensä ristiriitaisia. Valiokunta korostaakin, että säännöstelyjen tarkistaminen on ELY-keskuksille haaste, sillä menettely on hallinnollises-

ti raskas. Esitetyn sääntelyn on kuitenkin katsottu tukevan kehittämistyötä hyvin.

3.8 Keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen (kunnostukset)

Vesistön kunnostusta ei lakiehdotuksessa varsinaisesti mainita omana hanketyypinään, mikä on kunnostuksissa käytettävät menetelmät ja niiden jatkuva kehittyminen huomioon ottaen varsin luonnollista. Kunnostusten merkitys ja niihin liittyvät vesilain muutostarpeet on kuitenkin lakiehdotuksessa otettu huomioon erityisesti keskivedenkorkeuden pysyvää muuttamista koskevassa 6 luvussa.

Järven tai lammen vedenpinnan nostolla tavoitellaan yleensä veden laadun parantamista ja vesialueen käyttökelpoisuuden lisäämistä vesisyvyttä kasvattamalla sekä yleisen virkistyskäytön edistämistä. Vedenpinnan nostolla voidaan usein varsin tehokkaasti estää vesien umpeenkasvua. Suurin osa viime vuosien vedennostohankkeista on tehty vesistöjen tilan ja kalaston elinolojen parantamiseksi. Valiokunta katsoo, että keskivedenkorkeuden nostaminen vesistön kunnostamisen toteutustapana voi palvelella joko virkistyskäytön tai luonnonsuojelun taikka mahdollisesti molempienkin tarpeita. Keskivedenkorkeuden nostoon liittyvä ravinteiden lisääntyvä huuhtoutuminen on myös huomioitava.

Valiokunta toteaa, että ongelmana erityisesti vedennostoon liittyvien vesistöjen kunnostushankkeiden toteuttamisessa on ollut vesilain käyttöoikeuksia koskeva raskas sääntely ja erityisesti alueen omistajien suostumusten oikeudelliseen merkitykseen liittyneet tekijät. Vesilakiehdotuksen 6 luvun 5 ja 6 §:ssä säädetään toisen alueeseen kohdistuvan käyttöoikeuden perustamisen edellytyksistä keskivedenkorkeuden nostamista tarkoittavien hankkeiden osalta.

Ehdotuksen 6 luvun 6 §:n mukaan hankkeesta vastaava saa hankkeen edellyttämän käyttöoikeuden veden alle jäävään maa-alueeseen lupaviranomaisen päätöksellä, jolla myönnetään lupa keskivedenkorkeuden nostamiseen. Luvan myöntämisen edellytyksenä on 6 luvun 5 §:n

mukaan, sen lisäksi mitä 3 luvussa ja 6 luvun 4 §:ssä säädetään, että hakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella yli puolta veden alle jäävästä alueesta tai että vähintään kolmea neljänestä veden alle jäävän maa-alueen pinta-alasta edustavien kiinteistöjen omistajat ovat antaneet suostumuksensa keskivedenkorkeuden nostamiseen. Valiokunta huomauttaa, että lakiehdotuksen 6 luvun 5 §:n 2 momentti muodostaa poikkeuksen yleisestä käyttöoikeuden perustamista koskevan 2 luvun 13 §:n 1 momentin pääsäännöstä, jonka mukaan hakijan tulee hallita omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden nojalla yli puolta toimenpiteen kohteeksi joutuvasta alueesta. Keskivedenkorkeuden pysyvää nostamista tarkoittavan vesitaloushankkeen piirissä voi olla suuri määrä kiinteistöjä. Ilman erityissäännöstä hakijoina olevien kiinteistönomistajien yhteenlasketun osuuden veden alle jäävistä alueista tulee edustaa yli puolta veden alle jäävistä alueista. Tämä saattaa vaikeuttaa nostohankkeiden toteuttamista, kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan. Suostumuksen rinnastamista tältä osin omistusoikeuteen ja pysyvään käyttöoikeuteen voidaan keskivedenkorkeuden nostamista koskevien hankkeiden osalta pitää edellä mainituista syistä johtuen perusteltuna. Muiden hanketyyppien osalta valiokunta ei näe perusteita poiketa nykyisen ja ehdotetun uuden vesilain mukaisesta pääsäännöstä, jonka mukaan pysyvän käyttöoikeuden perustaminen edellyttää, että hakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden nojalla yli puolta toimenpiteen kohteeksi joutuvasta alueesta.

3.9 Katselmustoimituksesta ja lopputarkastuksesta luopuminen

Vesilakiehdotuksen mukaan katselmustoimituksesta luovutaan kokonaan. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan katselmustoimitukseen määrättyjä asioita on viime aikoina ollut vuosittain vain muutamia. Katselmustoimituksesta luopumisen perusteeksi on esitetty (HE 277/2009 vp, s. 25) muun ohella se, että toimitusmiehet hoitavat asiallisesti hakijalle kuuluvia

velvollisuuksia ja tosiasiallisesti asian käsittely siirtyy muodollisen prosessinjohtoon alaisuudesta toimitusmiehille. Lisäksi asiat ovat viipyneet katselmustoimituksissa pitkään, mikä on pidentänyt asioiden kokonaiskäsittelyaikaa. Samalla perusteluissa todetaan (s. 146), että vesilakiin nykyisin sisältyvä selvitysmenettely on säilytettävä, koska se saattaa olla tarpeen entistä useammin katselmustoimituksesta luopumisen johdosta. Nykyisessä tilanteessa selvitysmenettelyn käyttöä on vähentänyt hakemusten laatutason parantuminen.

Valiokunta toteaa, että vaikka katselmustoimitusten määrä on vähentynyt, niitä on käytetty erityisesti laajoissa hankkeissa, joissa on paljon vahingonkärsijöitä ja on siten runsaasti vahingonarviointi- ja korvauskysymyksiä. Vesilakiehdotuksen 11 luvun 16 §:n mukainen erityisen selvityksen hankkiminen on siten menettelynä välttämätön säilyttää. Valiokunta katsoo, että katselmustoimituksesta luopuminen asettaa aluehallintoviranomaisille suuria haasteita laajamittaisissa hankkeissa ja erityisen selvityksen hankkimiseen jouduttaneen tällöin turvautumaan.

Valiokunta korostaa, että vesilakiehdotuksen 13 luvun 7 §:n mukaan lupaviranomaisen on lain mukaisen luvan myöntäessään viran puolesta määrättävä hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset korvattavaksi. Ehdotuksen 11 luvun 3 §:n mukaan luvan hakijan on lupahakemuksessa esitettävä muun ohella arvio hankkeen tuottamista edunmenetyksistä. Valiokunta korostaa, että hakijan selvitys on luonteeltaan korvaus ehdotus ja lupaviranomaisen on suoritettava korvausharkinta. Jos asian ratkaisemisen kannalta ei voida vaikeudetta saada tarvittavaa selvitystä, tulee turvautua 11 luvun 16 §:ssä tarkoitettuun erityisen selvityksen hankkimiseen. Oikeussuojan tarve on tässä relaatiossa verrattavissa siviilikorvausriitoihin, vaikka kysymys onkin hallintomenettelystä, mistä johtuen kolleginen ratkaisukoonpano aluehallintovirastossa on asian luonteen vuoksi usein välttämätön. Valiokunta korostaa tarvetta kiinnittää huomiota vahingonarvioselvitysten riittävyteen ja objektiivisuuteen

sekä lupaviranomaisen ratkaisijanvastuuseen oikeussuojan turvaamiseksi.

Valiokunta toteaa, että kaksiasianosaisuus-suhteeseen perustuva siviiliprosessi ei sovellu useisiin vesilain mukaisiin hankkeisiin, jotka koskevat laajaa tai määrittämätöntä henkilökuntaa ja jossa ratkaisun oikeusvoiman on ulottuttava jokaiseen. Korvaukset ovat vanhastaan liittyneet kiinteästi lupamenettelyyn. Toisaalta myös vesilaissa riita-asioiksi määritellyt asiat ratkaistaan käräjäoikeudessa. Toimivallan jakautumisesta huolimatta on syytä tunnistaa tarve oikeussuojan takeisiin samalla tavoin riippumatta siitä, onko ratkaisun tekijä hallintoviranomainen vai käräjäoikeus.

Vesilakiehdotuksessa ehdotetaan myös lopputarkastuksesta luopumista. Käytännössä lopputarkastuksia on toimitettu yksittäisissä suurissa ja pitkäaikaisissa vesirakennushankkeissa. Lopputarkastuksen tarkoituksena oli korvausmääräysten asettaminen viran puolesta jälkikäteen siinä vaiheessa, kun vahingot ovat jo syntyneet ja konkreettisesti arvioitavissa. Vesilakiehdotuksen mukaan korvaukset on arvioitava ja määrättävä etukäteen ja korvaushakemus toisaalta tehtävä lupaviranomaiselle 13 luvun 8 §:n mukaisesti ennakoimattomasta vahingosta kymmenen vuoden kuluessa valmistumisilmoituksen tekemisestä. Hakemukseen perustuva korvausvaatimus perustuu hakijan omiin selvityksiin, kun lopputarkastuksessa selvitykset hankittiin viran puolesta. Tämä heikentää lähtökohtaisesti vahingonkärsijän asemaa nykytilanteeseen verrattuna.

Korvausoikeudellisen suojan mahdollista heikentymistä voidaan ehkäistä vesilakiehdotuksen 11 luvun 18 §:n mukaisella lupaviranomaisen määräyksellä. Sen mukaan lupaviranomainen voi asiaa ratkaistessaan velvoittaa hankkeesta vastaavaa hankkimaan korvausasian ratkaisemiseksi tarpeellinen selvitys ja panemaan määräjassa vireille hakemus asiassa annetun korvausratkaisun täydentämiseksi. Edelliseen viitaten valiokunta korostaa, että lupaviranomaisen tulee uusia hankkeita koskevia lupahakemuksia käsitellessään kiinnittää erityistä huomiota mahdollisesti syntyviin vahinkoihin ja harkita tarvet-

ta sanotunlaiseen velvoitteeseen korvausratkaisun täydentämiseksi.

3.10 Kalatalousvelvoitteet ja kalatalousmaksu

Kalatalousvelvoitteet

Kalatalousvelvoitteita koskevat säännökset sisältyvät vesilakiehdotuksen 3 luvun 14, 15 ja 22 §:iin, 15 luvun 1 §:ään sekä 19 luvun 10 §:ään. Lakiehdotuksen 3 luvun 14 §:ssä säädetään kalatalousvelvoitteesta ja kalatalousmaksusta. Vesilakiehdotuksen mukaan eri hoitotoimenpiteet ovat tulevaisuudessa keskenään samanarvoisia vahinkojen kompensatiokeinoja, joita lupaviranomainen voi käyttää tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Valiokunta pitää yleisesti kalatalousvelvoitteisiin esitettyjä muutoksia haittojen vähentämisen ja korvaamisen kannalta myönteisinä.

Vesilakiehdotuksen 3 luvun 14 §:n 4 momentissa säädetään kalatalousmaksun käytöstä. Maksun käyttömahdollisuudet ovat nykyistä laajemmalla, sillä maksua voitaisiin käyttää myös kalataloudellisten toimenpiteiden suunnitteluun ja toimenpiteiden tuloksellisuuden seurantaan. Valiokunta korostaa, että uudistus parantaa toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellisuutta pitkällä aikavälillä. Lakiehdotuksen 3 luvun 14 §:n 2 momentin mukaan kalatalousvelvoitetta tai kalatalousmaksua taikka niiden yhdistelmää määrättäessä on otettava huomioon myös muut haitta-alueella tehtävät hoitotoimet ja kalastuksen järjestely, joista viimeksi mainituilla tarkoitetaan esityksen perustelujen mukaan muun muassa kalastuslain mukaisia kalastusalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmia.

Kalatalousmaksun etuna on joustavuus muuttuvien tarpeiden mukaan. Maksu mahdollistaa ns. sopeutuvan velvoitehoidon, jossa maksun käyttöä ohjataan seurannan tulosten ja toimintaympäristön muutosten perusteella tarkoituksenmukaisella tavalla. Joustavuuden lisäksi kalatalousmaksun etuna on mahdollisuus osallistaa kalastusalueet ja muut asianosaiset toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen. Tämä on tosin ollut vallitsevana käytäntönä tähänkin

saakka, mutta uudet toimeenpanosäännökset selvittävät toiminnan pelisääntöjä. Kalakannan hoidon suora toimenpidevelvoite saattaa kuitenkin edelleen olla tietyissä vahinkotyypeissä tarpeellinen.

Lakiesityksen mukaan eri hoitotoimenpiteet ovat tulevaisuudessa keskenään samanarvoisia vahinkojen kompensatiokeinoja, joita lupaviranomainen voi käyttää tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Valiokunta katsoo, että tätä kehityssuuntaa on pidettävä kannatettavana, sillä esimerkiksi kalanistutusten tulokset ovat osin heikentyneet syistä, joita ei vielä täysin tunneta. Istutusten tuloksellisuuden arviointia ja toimenpiteiden suunnitelmallisuutta tuleekin kehittää edelleen. Valiokunta korostaa, että kalavesien kunnostamisessa laaja-alainen elinympäristöjen ja lisääntymisalueiden hoito on monissa tapauksissa pitkällä tähtäimellä osoittautumassa istutuksia paremmaksi toimenpiteeksi myös luonnon monimuotoisuuden säilyttämis-kannalta.

Valiokunta pitää myös hyvänä kalatalousmaksun käytön suunnittelun, toimeenpanon, päätöksenteon ja muutoksenhakua koskevien säännösten selkiinnyttämistä. Valiokunta huomauttaa, että asianmukaiset muutoksenhakusäännökset varmistavat asianosaisten oikeusturvaa.

Yleisen kalatalousedun valvonta

Yleisen kalatalousedun valvonta erilaisissa vesitaloushankkeissa on kalatalousviranomaisen tärkeimpiä tehtäviä. Valiokunta korostaa, että ELY-keskuksissa tapahtuvasta yleisen kalatalousedun valvonnasta tulee huolehtia riippumattomasti. Lain perusteluissa mainitaan entiset työ- ja elinkeinokeskusten kalatalousyksiköt yleisen kalatalousedun valvojina. Valiokunta pitää tärkeänä yleisen kalatalousedun valvonnan säilymistä kalatalousviranomaisen päätösvallassa ELY-keskuksissa.

Kalatalousvelvoitteen ja kalatalousmaksun keskinäinen ero vähenee myös edunhaltijoiden oikeussuojan kannalta siten, että kumpaankin vaihtoehtoon pääsääntöisesti liittyisi erillinen toteuttamis- tai käyttösuunnitelma. Tähän suun-

nitelmaan on mahdollista hakea oikaisua lupaviranomaiselta, jonka päätöksestä voidaan edelleen valittaa hallinto-oikeuteen. Valiokunta toteaa, että kalatalousmaksun käytön osalta oikeussuojatie on tähän asti käytännössä puuttunut.

Valiokunta toteaa, että nykyisen vesilain 2 luvun 22 §:ssä on mainittu myös kalatalousviranomaisen hyväksymä suunnitelma kalaston suojelemiseksi, joka ympäristölupaviranomaisen on otettava huomioon kalatalousvelvoitetta määrätessä. Valiokunta pitää viitaten maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon tärkeänä, että kalatalousviranomaisten laatimat erilaiset kalaston suojele-, käyttö- ja hoitosuunnitelmat (esim. Suomenlahden meritaimenkantojen suojele- ja käyttösuunnitelma, järviolohstrategia, rapustrategia, vapaa-ajan kalatalouden valtakunnalliset ja alueelliset kehittämissuunnitelmat sekä valmiilla oleva kalatiestrategia) otetaan huomioon kalatalousvelvoitteista päätettäessä. Valiokunta korostaa, että näiden suunnitelmien perusteella kalatalousvelvoitteet voidaan suunnitella tarkoituksenmukaisiksi laajemmasta näkökulmasta arvioituina.

Kalavesien hoito on laaja kokonaisuus, jossa tulee ottaa huomioon kalalajien koko elinkierto ja elinympäristövaatimukset. Erityisesti vaelluskalojen osalta tulee kyetä vaikuttamaan luontaisen elinkierron eheyttämiseen. Suunnitelmallisempien toimenpiteiden avulla kalakantojen hoito voidaan hoitaa kokonaisvaltaisesti vesienomistusrajat ylittäen. Tähän kokonaisuuteen tulee sovittaa kunkin yksittäisen kalatalousvelvoitteen asettaminen.

3.11 Hallintopakko ja valvonta

Vesilakiehdotuksen 14 luku sisältää laillisuusvalvontaa koskevat säännökset. Mahdollisuus hallintopakon käyttämiseen on vesilain oikeussuojajärjestelmässä keskeisessä asemassa. Toimivalta hallintopakon käyttämiseen on lupaviranomaisella ja vireillepano-oikeus muun ohella valvontaviranomaisella ja asianosaisella. Vireillepano-oikeus on voimassa olevan lain 21 luvun

3 e §:n tavoin myös ympäristöjärjestöillä sekä hankkeen sijaintipaikan kunnilla.

Valiokunta toteaa, että voimassa olevan vesilain laillisuusvalvontasäännökset ovat varsin ajanmukaiset, joten suurta muutostarvetta tältä osin ei ole. Merkittävä muutos on kuitenkin vesilakiehdotuksen 14 luvun 11 §:ään sisältyvä valvontaviranomaisen oikeus toiminnan keskeyttämiseen eräiden toimintojen osalta, jos ne ovat ilmeisen lainvastaisia. Valiokunta pitää mahdollisuutta tarpeellisena erityisesti eräiden pienten vesirakennushankkeiden osalta, joihin hallintopakkoasääntely on käytännössä liian hidas ja raskas menettely. Tarve toiminnan välittömään keskeyttämiseen on osoittautunut tarpeelliseksi esimerkiksi ilmoituksenvaraisen ruopauksen osalta. Toiminnan keskeyttäminen on väliaikainen toimenpide, joka voi kestää muutamia päiviä tai viikon, ja valvontaviranomaisen on viivytyksettä saatettava asiaa koskeva hakemus lupaviranomaiselle.

Valiokunta korostaa, että haitankärsijäaloitteisten asioiden osalta on oikeuspuolijan saataavuuden kannalta olennaista, että asian käsittelystä lupaviranomaisessa tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa ei peritä maksua, jos asia on pantu vireille haittaa kärsivän (tai viranomaisen) aloitteesta. Tätä koskeva säännös sisältyy vesilakiehdotuksen 18 luvun 12 §:n 1 momenttiin.

Valiokunta on useissa yhteyksissä esittänyt huolensa ympäristöhallinnon resurssien riittämättömyydestä erityisesti jälkivalvontaan liittyvien tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi. Valtion tuottavuusohjelman seurauksena aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten ympäristövastuualueilta on poistumassa 20 % henkilöstöstä vuoteen 2015 mennessä. Näin merkittävän henkilöstömäärän vähentymisen myötä katoaa myös merkittävästi osaamista, mikä muodostaa haasteen hallinnon toiminnalle ja lisää tarvetta teetättää toiminnan kannalta välttämättömiä selvityksiä hallinnon ulkopuolisilla tahoilla. Yksi keino parantaa viranomaisen toimintamahdollisuuksia on ottaa käyttöön esimerkiksi elintarvikelainsäädännössä käytössä olevan tyyppinen valvontamaksu. Vesilain valvontaviranomaisia

ovat ELY-keskukset ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valiokunta on kuitenkin todennut, että valvontamaksujen käyttöönotto on periaatteellisesti siten merkittävä asia, että sitä tulisi tarkastella kokonaisvaltaisesti ja toteuttaa uudistus ympäristölainsäädäntöön kokonaisuudistuksena. Valiokunta viitaten ympäristönsuojelulain muuttamista (HE 100/2009 vp — EV 6/2010 vp) koskevaan lausumaansa esittää myös vesilain näkökulmasta, että

hallitus pitää huolta ympäristöhallinnon toimivuudesta turvaamalla sille osoitettujen tehtävien hoitamiseen riittävät resurssit ja ryhtyy toimenpiteisiin ympäristönsuojelun jälkivalvonnan tehostamiseksi selvittämällä valvontamaksun käyttöönottamista vesilain valvontatehtävissä (Valiokunnan lausumaehdotus 3).

3.12 Siirtymäsäännökset

Siirtymäsäännökset ovat pääosin vesilakiehdotuksen 19 luvussa. Lähtökohtana on, että toteutettuun hankkeeseen sovelletaan aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä. Tästä on kuitenkin useita poikkeuksia. Sääntelyn tavoitteena on ollut löytää tasapainotila yleisten ja yksityisten intressien, ympäristön tilaan kohdistuvien odotusten ja toiminnanharjoittajien perusteltujen odotusten välillä. Valiokunta toteaa, että lähtökohta on sinänsä ymmärrettävä useiden vesitaloushankkeiden pitkäaikaisen luonteen vuoksi. Toisaalta elinkeinotoiminta muilta osin joutuu yleensä sopeutumaan muuttuvaan lainsäädäntöön, ehkä pitkienkin siirtymäaikojen kautta. Vesioikeudellisten lupien pysyvyysuoja poikkeaa siis merkittävästi muiden lupien pysyvyysuojasta, mikä johtaa lain soveltamisen kannalta myös hankaluuksiin, kun haasteena on soveltaa muutoin jo hyvinkin kauan sitten kumottuja säädöksiä. Valiokunta pitää ehdotusta siirtymäsäännösten periaatteellisesta lähtökohdasta soveltaa vanhaa lainsäädäntöä lupamääräysten tarkistamista koskevina mahdollisuuksineen hyväksyttävänä, mutta toteaa, että tulevaisuudessa on tarpeen pohtia, tulisiko pysyvyysuojaa perusteellisesti muuttaa.

3.13 Suhde maankäyttö- ja rakennuslakiin

Vesilakiehdotuksen suhteesta maankäyttö- ja rakennuslakiin säädetään muun ohella lakiehdotuksen 1 luvun 2 §:n 2 momentissa sekä 3 luvun 5 §:ssä. Lakiehdotuksen 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan lakia sovellettaessa ja muutoin lain mukaan toimittaessa on noudatettava, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Lakiehdotuksen 3 luvun 5 §:n mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon asemakaava. Lisäksi on otettava huomioon, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään maakuntakaavan ja yleiskaavan oikeusvaikutuksista. Pykälän 2 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on vielä katsottava, ettei lupa merkittävästi vaikeuta kaavan toteuttamista.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan molempien pykäläehdotusten osalta, että ne tarkoittavat nimenomaan maankäyttö- ja rakennuslain huomioon ottamista, mutta että niillä ei tarkoiteta lupaharkintaa sitovaa vaikutusta. Valiokunta toteaa, että muutosehdotusten tavoitteena on säilyttää voimassa olevan vesilain sisältämä sääntelytapa, jonka mukaan varmistetaan maankäyttösuunnitelmien huomioon ottaminen, eikä tavoitteena ole suoraan toisen lain "noudattaminen". Maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisala ulottuu sinänsä vesialueisiin, ja vesialueilla on myös noudatettava rakentamista koskevia säännöksiä, mutta kaavoitus ei kuitenkaan luonteensa vuoksi sovellu laajemmin varsinaisesti vesienkäytön suunnitteluvälineeksi.

Valiokunta korostaa, että hallituksen esityksessä on kuitenkin selkeytetty vesilain ja maankäyttö- ja rakennuslain välistä suhdetta erityisesti ojituksen osalta. Kuten aikaisemmin tässä lausunnossa on todettu, maankäyttö- ja rakennuslain säännökset ovat tältä osin ensisijaisia asemakaava-alueilla, mistä säädetään vesilakiehdotuksen 5 luvun 9 §:ssä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetun 3. lakiehdotuksen 161 a §:ssä.

Hallituksen esityksen 3. lakiehdotuksen mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n 4 momentti kumotaan ja lakiin lisätään uusi 161 a §, joka koskee veden johtamista ja ojitamista.

Muutoksen tarkoituksena on siis selkeyttää vesilain ja maankäyttö- ja rakennuslain välistä soveltamisalaa siltä osin kuin on kyse veden johtamiseksi tarpeellisten johtojen ja laitteiden sijoittamisesta. Valiokunta toteaa, että säännösehdotusta on pidetty epäselvänä siksi, että siinä ei mainita viemärin sijoittamista, vaan sanamuotonsa mukaisesti säännös koskisi vain vesijohtoja ja johtoja. Valiokunta korostaa, että vesilakiuudistuksessa luovutaan viemärin käsitteestä, mistä johtuen sen mainitsemista on pidetty tarpeettomana maankäyttö- ja rakennuslaissakin. Valiokunta painottaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhdyskuntaa tai kiinteistöä palveleva johto tarkoittaa myös viemäriputkea.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 luku

2 luvun 9 §. Rakennelman kunnossapito ja poistaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentin sanamuotoon teknistä korjausta, jolla selvennetään edun menetyksellä tarkoitettavan poistettavasta rakennelmasta aikaisemmin saadun edun menetystä eikä poistamisesta aiheutunutta edun menetystä.

2 luvun 13 §. Oikeuden myöntämisen edellytykset. Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentissa toiselle kuuluvan alueen muuttamista muotoon toisen alueeseen, koska vastaavaa ilmaisu on käytetty muuallakin laissa.

3 luku

3 luvun 2 §. Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus. Valiokunta on tehnyt pykälän 3 momentin 1 kohtaan teknisen korjauksen.

3 luvun 3 §. Aina luvanvaraiset vesitaloushankkeet. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin 1 kohdan laajentamista yleisiin kulku- tai uittoväyliin, jotta oikeustila pysyy tarkoitettulla tavalla muuttumattomana tältä osin. Kysymyksessä on siten tekninen tarkistus.

3 luvun 7 §. *Yksityisten hyötyjen ja menetysten arvioiminen.* Valiokunta on tehnyt pykälän 2 momenttiin teknisen korjauksen lisäämällä pilkun.

3 luvun 8 §. *Luvan voimassaolo.* Valiokunta ehdottaa 2 momentissa "tai"-sanana korvaamista sanalla "ja", sillä säännöksen tarkoituksena on, että tilanteen mukaan päätökseen voidaan liittää määräys töiden aloittamisajankohdasta tai töiden loppuunsaattamisajankohdasta taikka molemmat. Lisäksi valiokunta ehdottaa 3 momenttiin tarkistusta, jolla selvennetään, että luvan määräyksillä voidaan tarkoittaa sekä hankkeen toteuttamistapaa koskevia lupamääräyksiä että esimerkiksi korvausta koskevia määräyksiä.

3 luvun 11 §. *Tarkkailuvelvoite.* Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että ehdotettu sääntelytapa on ongelmallinen perustuslain 2 §:n 3 momentin kannalta ja säännöstä on siksi aiheellista täydentää maininnalla niistä muista viranomaisista, jotka voivat antaa momentissa tarkoitettua määräyksen. Valiokunta toteaa, että säännöksestä ei yksiselitteisesti ilmene, mille viranomaisille määräyksen antamista koskevaa toimivaltaa on mahdollista antaa ja ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten säännöksen täsmenmistä. Tarkoituksena on, että luvassa päätetään mahdollisimman kattavasti vaikutusten tarkkailuun liittyvistä kysymyksistä. Käytännössä esiintyy kuitenkin tilanteita, joissa hankkeen vaikutusten tarkkailusta ei voida yksityiskohtaisesti päättää luvan myöntämisen yhteydessä. Siksi lupaviranomaisen tulee voida pykälän 1 momentin perusteella määrätä, että valvontaviranomainen tai kalatalousviranomainen määrää yhteistarkkailusta tai hyväksyy yksityiskohtaisen tarkkailuohjelman. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin muuttamista siten, että nämä viranomaiset mainitaan erikseen.

3 luvun 12 §. *Tarkkailuvelvoitteen määrääminen.* Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi viittauksen siitä, että päätöksestä tehtävästä oi-

kaisuvaatimuksesta säädetään 15 luvun 1 §:n 3 momentissa.

3 luvun 15 §. *Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelma.* Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momentin tarkistamista siten, että siinä säädetään päätöksestä tiedottamista koskevasta menettelystä viitaten 11 lukuun sekä siihen lisätään vastaava oikaisuvaatimusta koskeva viittaus 15 lukuun kuin 12 §:ssä.

3 luvun 17 §. *Valmistelulupaa koskeva päätös.* Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttiin sisältyvän ilmauksen "töiden" muuttamista "toimenpiteiksi", sillä "työt"-sanaa käytetään vanhassa töidenaloittamislupaa koskevassa säännöksessä ja se on syytä muuttaa uuden terminologian mukaiseksi.

4 luku

4 luvun 1 §. *Soveltamisala.* Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentista poistetaan viittaus lähteeseen, jolla veden ottaminen lähteestä rinnastuisi pintaveden ottamiseen. Valiokunta katsoo, että koska veden ottaminen lähteestä vaikuttaa pohjavesimuodostumaan, sitä tulisi arvioida pohjavedenottamisena. Valiokunta ehdottaa lisäksi pykälän 2 momenttiin lisättäväksi viittauksen myös ympäristönsuojelulain 7 §:ään. Viittaus on informatiivinen, ja sen tarkoituksena on nostaa esiin paitsi ympäristönsuojelulain 8 §:n pohjaveden pilaamiskielto, myös mainitun lain 7 §:ssä tarkoitettu maaperän pilaamiskielto, joka on merkittävä säännös tekopohjaveden muodostamisen kannalta.

5 luku

5 luvun 4 §. *Ojitusoimituksen tarpeellisuus.* Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin 2 kohtaa täsmennettäväksi siltä osin, että suojaanpumpun tai pumppuaseman tekemistä toisen maalle ojitusta varten ei edellytetä käsiteltäväksi ojitusoimituksessa, jos asiasta sovitaan.

5 luvun 5 §. *Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta ojitusasiassa.* Valiokunta ehdottaa ehdotetun 5 §:n 3 momentin siirtämistä tarkistettuna 14 luvun 4 §:n 2 momentiksi.

5 luvun 6 §. *Ojitukselta ilmoittaminen.* Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia tarkistettavaksi siten, että siinä selvennetään, ettei ilmoitusta valvontaviranomaiselle ole tehtävä, jos ojitukselta on määrätty 3—5 §:ssä tarkoitettu päätöksessä, maantielaissa tarkoitettu tiesuunnitelmassa tai ratalaissa tarkoitettu ratasuunnitelmassa. Tiedon välittämistä viranomaiselle ei näissä tilanteissa ole pidettävä perusteltuna, koska se ei ole mainituissa tilanteissa tarpeen valvonnan järjestämiseksi.

5 luvun 8 §. *Ojan kunnossapito ja käyttäminen.* Valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttiin teknistä tarkistusta, jolla poistetaan viittaus kumotavan vesilain mukaiseen viemäriin. Soveltamisalaa ei muuteta, vaan tarkistus on tekninen.

5 luvun 12 §. *Korvaus edunmenetyksestä.* Valiokunta ehdottaa pykälän otsikon muuttamista vastaamaan paremmin pykälän sisältöä.

5 luvun 24 §. *Ojitusyhteisön perustaminen ja säännöt.* Valiokunta ehdottaa pykälän täsmenmistä siten, että siitä ojitusyhteisön oikeudellinen asema huomioon ottaen ilmenee, että ojitusyhteisön säännöt tulee aina vahvistaa. Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi, että ojitusyhteisön perustamisen tulee tapahtua ojitustoimittuksessa 22 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa eli kun sopimusta ei saada aikaan, jolloin myös vahvistetaan yhteisön säännöt. Lisäksi valiokunta on jakanut pykälän selkeyden lisäämiseksi kahteen momenttiin.

6 luku

6 luvun 1 §. *Soveltamisala.* Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin kielellistä tarkistusta muuttamalla vesivoiman hyväksikäytön vesivoiman hyödyntämiseksi. Lisäksi valiokunta ehdot-

taa pykälän 2 momentin selventämistä lisäämällä siihen viittauksen 2—4 §:iin. Viittauksella 2 §:ään varmistetaan, että hyödyn arviointi perustuu siihen, eikä 3 luvun 7 §:ään. Hakemustoimivalta on näissä hankkeissa mm. yhteisöillä, kunnalla ja valtion viranomaisella. Viittauksella 4 §:ään on tarkoitus varmistaa rantojen pengerrys- ja joenperkaushankkeiden toteuttamisedellytyksen yhtenäisyys.

6 luvun 5 §. *Alueen omistajien suostumus.* Valiokunta ehdottaa pykälän 1 ja 2 momenttien muuttamista siten, että niistä poistetaan tarpeettomana viittaukset yhteisten alueiden osakskuntiin. Lisäksi valiokunta ehdottaa 1 momenttiin selvyuden vuoksi lisättäväksi "lammen" myös sivulauseeseen.

7 luku

7 luvun 2 §. *Säännöstelyä koskevat lupamääräykset.* Valiokunta ehdottaa pykälän otsikon muuttamista ja uutta 1 momenttia, jolla selvennetään, että tarkoituksena on säilyttää nykyinen oikeustila ennallaan. Tämä tarkoittaa, että säännöstelystä saatava hyöty vesivoiman määrän lisääntymisestä arvioidaan vastaavalla tavalla kuin vesivoiman rakentamisessa. Nykyinen 1 ja 2 momentti siirtyvät 2 ja 3 momentiksi.

10 luku

10 luvun 3 §. *Yleiseksi kulkuväyläksi määrittämisen edellytykset.* Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin lisättäväksi viittauksen ruoppaukseen, jotta on selvää, että päätökseen tulee sisällyttää myös itse ruoppausta koskevat määräykset ruoppausmassan sijoittamisen lisäksi.

10 luvun 4 §. *Yleistä kulkuväylää koskevan päätöksen muuttaminen.* Valiokunta ehdottaa käytetyn käsitteistön yhtenäistämiseksi "edellytetty"-sanon korvaamista "ennakoimattomalla" pykälän 1 momentissa.

11 luku

11 luvun 3 §. Lupahakemuksen sisältö. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin 3 kohdassa olevan viittauksen haitankärsijöihin korvaamista viittauksella asianosaisiin.

11 luvun 8 §. Hakijan selitys. Valiokunta ehdottaa käsitteellisen yhtenäisyyden edistämiseksi luovuttavaksi termistä "vastaselitys". Vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa menettelyissä käytetään yleisesti käsitettä "selitys".

13 luku

13 luvun 6 §. Korvausasioita käsittelevät viranomaiset ja tuomioistuimet. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin 3 momenttiin viittauksista tarkoitettavaa lisäystä sen selventämiseksi, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei toimi vesilain mukaisena lupaviranomaisena. Epäselvää voi myös olla, kuuluvatko henkilövahinkojen ja lainvastaisesta toiminnasta aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskevat asiat käräjäoikeudelle vai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valiokunta toteaa, että henkilövahingot kuuluvat aina käräjäoikeuden toimivaltaan. Sen sijaan tapauskohtaisesti ratkaistaan se, kuuluuko laittomasta toiminnasta aiheutunut vahinko käräjäoikeuden vai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan. Luvattomasta ojituksesta aiheutunut vahinko on lähtökohtaisesti 13 luvun 5 §:ssä tarkoitettu edunmenetys, joka on käsiteltävä käräjäoikeudessa. Jos ojitukseen kuitenkin myönnetään jälkikäteen oikeus, tulisi vahinko prosessiekonomisista syistä käsitellä samassa yhteydessä. Pykälän tarkistamisella pyritään selventämään mainitut seikat.

13 luvun 7 §. Hakemusasiaan liittyvät korvaukset. Valiokunta ehdottaa 2 ja 3 momenttien muuttamista siten, että termi lupaviranomainen muutetaan viranomaiseksi, jotta ei jää epäselväksi, että säännöksiä voidaan soveltaa myös ojitustoimituksessa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa.

13 luvun 8 §. Erilliset korvausasiat. Valiokunta ehdottaa 1 momentin muuttamista sen selventämiseksi, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei toimi vesilain mukaisena lupaviranomaisena. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi kuitenkin vesilain nojalla ainoastaan perustaa oikeuksia ja antaa määräyksiä. Lisäksi muutoksella selvennetään, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ratkaisee asian, milloin edunmenetys on aiheutunut ojitustoimituksen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsittelemästä asiasta. Ehdotettu 3 momentti poistetaan ja 4 momentti siirtyy 3 momentiksi.

14 luku

14 luvun 3 §. Tiedonsaanti ja tarkastusoikeus. Pykälän 1 momentti koskee valvontaviranomaisen valvontatehtävään kytkeytyviä tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksia. Säännöksen mukaan tämä oikeus voi olla myös valvontaviranomaisen määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla.

Pykälän 2 momentin mukaan momentissa tarkoitettu oikeus, siltä osin kuin siihen ei liity julkisen vallan käyttöä, on myös valvontaviranomaisen määräämällä muulla henkilöllä. Tarkkailuun liittyviä käytännön tehtäviä, kuten esimerkiksi erilaisten mittauksien tekemistä ja näytteiden ottamista, on annettu muidenkin kuin viranomaiseen virkasuhteessa olevien hoidettavaksi. Kyse on varsinaisen valvontaa suorittavan tahon avustamisesta, eikä näiden tehtävien hoitamiseen liity itsenäistä ratkaisuvalltaa. Pykälän 2 momentin tarkoituksena on mahdollistaa myös näiden avustavien henkilöiden liikkuminen toisen alueella ja mainittujen tehtävien suorittaminen. Ottaen huomioon valvontatehtävän oikeudellisen luonteen valiokunta ei pidä asianmukaisena säännöksen soveltamisalan rajaamista julkisen vallan käyttämisen perusteella. Valiokunta esittää pykälän 2 momenttia tarkistettavaksi siten, että siitä ilmenee 2 momentissa tarkoitettun henkilön asema valvontamenettelyssä valvontaviranomaista avustavana henkilönä.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä saadaan tehdä koti-

rauhan piiriin kuuluvissa tiloissa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden, turvallisuuden tai ympäristön suojelemiseksi, tai milloin valvontaviranomaisella on perusteltu syy epäillä, että tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota perustuslain 10 §:n 3 momentissa yksilöityihin edellytyksiin, joiden nojalla kotirauhan suojaamaan tilaan saadaan kajota. Ympäristövaliokunta esittää tämän vuoksi säännöksen tarkistamista siten, että suojattavien oikeushyvien joukosta poistetaan turvallisuus. Ottaen huomioon muut säännöksessä yksilöidyt oikeutamisperusteet, ympäristövaliokunta katsoo, että tarkistus ei heikennä valvontaviranomaisen edellytyksiä hoitaa valvontatehtävänsä. Lisäksi valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten säännöksen soveltamisalan rajaamista vankeusuhkaisiin tekoihin. Perustuslakivaliokunta on aiemmin lausunut (ks. PeVL 30/2010 vp, s. 10), että tarkastuksen kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa voi tehdä ainoastaan viranomainen. Säännöstä tulee tältä osin täsmennää.

14 luvun 4 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Valiokunta ehdottaa 2 momenttiin siirrettäväksi 5 luvun 5 §:n 3 momentin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hallintopakko-toimivaltaa koskevat säännökset. Valiokunta ehdottaa säännöksiä myös täsmennettäväksi siten, että kunnan hallintopakon asettamista koskeva toimivalta ilmenee selkeästi. Ehdotettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

14 luvun 5 §. Menettely hallintopakkoasiassa. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin lisättäväksi säännöksen siitä, että päätös annetaan todisteellisesti tiedoksi hallintopakkopäätöksessä velvoitettavalle taholle.

14 luvun 8 §. Uhkasakko, teettämisyhke ja keskeyttämisyhke. Valiokunta ehdottaa 1 momenttiin muutosta, jolla selvennetään, että myös kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi tehostaa antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide

teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai keskeytetään.

15 luku

15 luvun 1 §. Muutoksenhaku. Valiokunta ehdottaa 3 momentin muuttamista siten, että siihen lisätään säännökset oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen antamisesta julkipanon jälkeen ja tätä koskevasta tiedottamisesta. Muutos on tarpeen, jotta ajankohta, jolloin päätös tulee lainvoimaiseksi, ei jää epämääräiseksi.

15 luvun 7 §. Lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpano. Pykälä koskee lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanoa. Valiokunta toteaa, että ympäristönsuojelulain 100 §:n 1 momentissa on säännös, jonka mukaan valitus korvauksesta ei estä toiminnan aloittamista, vaikka pääsääntönä onkin toiminnan aloittaminen vasta sitten, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen. Vastaava säännös on tarpeen myös vesilain järjestelmässä, koska ehdotuksen perustelujen mukaan valmisteluvuonna ei voida esimerkiksi saattaa loppuun johdon tai putken laskemista. Valiokunta katsoo, että tällaiselle tulkinnalle ei ole ympäristönsuojelun näkökulmasta perusteita. Hankkeen aloittaminen korvausta koskevasta valituksesta huolimatta ei loukkaa myöskään haitankärsijän oikeusturvaa. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi pykälän 1 momenttiin lisättäväksi asiaa koskevan säännöksen. Selvytyden vuoksi 1 momentissa tulee myös säätää pääsäännöstä, jonka mukaan hanketta ei saa aloittaa ennen kuin siihen oikeuttava päätös on saanut lainvoiman.

Valiokunta esittää pykälän 2 momentin tarkistamista siten, että Vaasan hallinto-oikeus voi määrätä hankkeen aloittamisesta myös ojitustoimituksessa tehdyn päätöksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tekemän päätöksen osalta. Hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossa säännös ei koskisi ojitustoimituksessa tehtyjä päätöksiä ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten tekemiä päätöksiä, vaikka nämä päätökset eivät poikkea lupapäätöksistä siten,

että ne tulisi asettaa hankkeen aloittamismahdollisuuden osalta eri asemaan.

Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin muuttamista siten, että täytöntöönpanoon ryhtymistä koskeva asia voidaan ratkaista pääasiasta erillisenä asiana Vaasan hallinto-oikeudessa. Koska käytännössä saattaa esiintyä muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja yksinomaan korvauksia koskevia muutoksenhakutilanteita, joissa hankkeen toteuttamisen aloittamisesta voitaisiin päättää ennen päätöksen tuleamista lainvoimaiseksi, on tarpeen selventää asia pykälässä. Eräissä tilanteissa on myös tarpeen mahdollisuus päättää hankkeen toteuttamisen aloittamisesta on myös tarpeen mahdollisuus päättää jo ennen pääasian ratkaisemista.

15 luvun 8 §. Hallintopakkoa koskevan päätöksen täytöntöönpano. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin muuttamista, jotta myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on toimivalta antaa ojitussasiassa velvoittava kielto tai määräys.

18 luku

18 luvun 3 §. Viranomaisen oikeus saada tietoja maksutta. Valiokunta ehdottaa pykälään uutta 2 momenttia, jonka mukaan Liikennevirastolla on merikartan ylläpitämiseksi oikeus saada maksutta tarpeelliset tiedot yleisestä paikallisväylästä sen ylläpitäjältä. Aikaisemmin tämä oikeus oli Merenkulkulaitoksella.

18 luvun 12 §. Asian käsittelystä perittävät maksut. Valiokunta toteaa, että perittävän maksun suuruus määrättäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ympäristöministeriön asetuksenantovaltuus voidaan tarpeettomana poistaa pykälän 2 momentista.

19 luku

19 luvun 4 §. Aikaisemmin voimassa olleiden säännösten soveltaminen. Pykälän 2 momentin perusteella on epäselvää, sovelletaanko aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä myös ra-

kennelmien kunnossapitämiseen ja niiden poistamiseen. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että kaikkien vesitaloushankkeiden kunnossapitämiseen ja niiden valvontaan tulisi soveltaa voimassaolevan vesilain säännöksiä. Rakennelman poistamisessa on kyse uudesta vesitaloushankkeesta, jota tulee arvioida voimassaolevan sääntelyn mukaisesti. Vesitaloushankkeeseen liittyvien rakennelmien kunnossapitämisen ja siihen kohdistuvan valvontatyön kannalta on tärkeää, että säännökset olisivat tältä osin yhtenäiset.

Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälän 3 momenttiin lisättäväksi säännöksen, jonka mukaan ojan kunnossapitoon ja käyttämiseen sovelletaan, mitä 5 luvun 8 §:ssä säädetään. Mainittuun pykälään sisältyvän viittaussäännöksen perusteella olemassa olevien ojien osalta sovellettavaksi tulevat lisäksi 5 luvun 7 §:n ja 2 luvun 7 ja 8 §:n säännökset. Pykälän 3 momentin nojalla 2 momentissa tarkoitettuja, lupa-asiaa koskevia siirtymäsäännöksiä sovelletaan myös muuhun tässä laissa tarkoitettua hanketta tai toimenpidettä koskevaan viranomaisen päätökseen, joka on ollut voimassa tämän lain tullessa voimaan. Ojista koskevan sääntelyn toimivuuden kannalta on tärkeää, että ojien käyttöä ja kunnossapitoa koskeva sääntely perustuu yhtenäiseen normistoon. Ehdotettu viittaussäännös ei kuitenkaan kata ojien käyttöä ja kunnossapitoa koskevia säännöksiä, minkä vuoksi mainittu lisäys on tarpeen.

19 luvun 20 §. Oikeus osallistua voimalaitoksen rakentamiseen. Valiokunta ehdottaa uuden pykälän lisäämistä 20 §:ksi, siten että ehdotettu 20 § siirtyy 21 §:ksi. Uudessa pykälässä on tarpeen selventää, että sillä, jolle ennen lain voimaantuloa on luovutettu yhteisalueen osakkaan osuuden perusteella pysyvä käyttöoikeus vesivoimaan, on sen estämättä, mitä yhteisaluellaissa säädetään, oikeus osallistua voimalaitoksen rakentamiseen, jos 8 luvun 5 §:n edellytykset muutoin täyttyvät.

19 luvun 21 §. Vesipäätösrekisteri. Hallituksen esityksen ehdotettu 20 § siirtyy muuttamat-

tomana 21 §:ksi, koska 20 §:ään tulee edellä mainittu uusi sääntely.

2. lakiehdotus

27 §. Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä. Valiokunta toteaa, että ympäristönsuojelulain 27 § on muutettu lailla 253/2010, mistä johtuen ehdotettu 4 momentti siirtyy 27 §:n uudeksi 5 momentiksi.

27 b §. Jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus. Valiokunta toteaa, että ympäristönsuojelulakia on muutettu lailla (/) liittyen hallituksen esitykseen HE 179/2010 vp, mistä johtuen säännökseen sisältyvä viittaus vesilakiin tulee tarkistaa kohdistamaan vesilakiehdotuksen vastaavaan kohtaan.

44 §. Kalatalousmääräykset. Valiokunta ehdottaa pykälän tarkistamista sen selventämiseksi, että ympäristönsuojelulain mukainen menettely on yhdenmukainen vesilain menettelyn kanssa.

46 §. Tarkkailumääräykset. Valiokunta ehdottaa pykälän 5 ja 6 momentin muuttamista lisäämällä niihin säännökset, joiden mukaan oikaisuvaatimukseen annettu päätös annetaan julkipa-

non jälkeen. Jotta asianosaiset saisivat päätöksestä tiedon, siitä on tiedotettava siten kuin 53 ja 54 §:ssä säädetään.

48 §. Oikeus jäteveden johtamiseen toisen alueella. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin täsmentämistä siten, että siihen lisätään viittaus 103 c §:ään. Viittausta on pidetty tarpeellisena epäselvyyksien välttämiseksi.

103 §. Jäteveden johtaminen toisen alueella. Valiokunta toteaa, että pykälän 2 momentti on kumottu lailla (/) liittyen hallituksen esitykseen HE 179/2010 vp, joten säännös tulee poistaa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta ehdottaa,

että 3.—16. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään 3 lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Vesilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleiset säännökset
1—7 §
(Kuten HE)

2 luku
Yleiset oikeudet, velvollisuudet ja rajoitukset
1—8 §
(Kuten HE)

9 §

Rakennelman kunnossapito ja poistaminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Rakennelman poistamista koskevaan päätökseen on liitettävä yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi tarpeelliset määräykset. Poistamisesta johtuva edunmenetys on korvattava. Sillä, joka ei ole osallistunut hankkeen kustannuksiin, ei kuitenkaan ole oikeutta saada korvausta *poistettavasta rakennelmasta johtuneen edun menettämisestä*.

10—12 §
(Kuten HE)

13 §

Oikeuden myöntämisen edellytykset

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Jos vesitaloushanke on yleisen tarpeen vaatima ja luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa, hakijalle voidaan myöntää tarvittava oikeus *toisen* alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen siinäkin tapauksessa, että 1 ja 2 momentissa säädetty edellytykset puuttuvat.

14 ja 15 §
(Kuten HE)

3 luku

Luvanvaraiset vesitaloushankkeet1 §
(Kuten HE)

2 §

Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Lupaviranomaisen lupa tarvitaan myös:

1) sellaiseen noron tai ojan taikka sen vedenjuoksun muuttamiseen, josta aiheutuu vahinkoa toisen maalle, *jos* asianomainen ei ole antanut

tähän suostumustaan eikä kyse ole 5 luvussa tarkoitettusta ojituksesta;

(2 kohta kuten HE)

(4 mom. kuten HE)

3 §

Aina luvanvaraiset vesitaloushankkeet

Edellä 2 §:ssä tarkoitetuista seurauksista riippumatta seuraavilla vesitaloushankkeilla on aina oltava lupaviranomaisen lupa:

1) valtavyhlän *tai yleisen kulku- tai uittovyhlän* sulkeminen tai supistaminen sekä väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettaminen;

(2—10 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

4—6 §

(Kuten HE)

7 §

Yksityisten hyötyjen ja menetysten arvioiminen

(1 mom. kuten HE)

Hankkeesta aiheutuvana yksityisenä menetyksenä otetaan huomioon:

(1 kohta kuten HE)

2) kustannukset sellaisista vahingoista ja käyttöoikeuksista, joista hakija on hankkeen toteuttamiseksi erikseen sopinut asianosaisen kanssa, ja vastaavassa tarkoituksessa hakijalle vapaaehtoisesti luovutettujen alueiden hankkimiskustannukset; sekä

(3 kohta kuten HE)

8 §

Luvan voimassaolo

(1 mom. kuten HE)

Toistaiseksi voimassa olevassa luvassa on määrättävä aika, jonka kuluessa vesitaloushanke on toteutettava *ja* toteuttamiseen ryhdyttävä. Määräaika hankkeen toteuttamiselle saa olla

enintään kymmenen vuotta ja toteuttamiseen ryhtymiselle enintään neljä vuotta.

Lupaviranomainen voi erityisestä syystä ennen määräajan päättymistä hakemuksesta pidentää 2 momentissa tarkoitettua määräaikaa. Pidentämistä koskevassa päätöksessä voidaan tarkistaa tai täydentää *luvan määräyksiä*.

9 ja 10 §
(Kuten HE)

11 §

Tarkkailuvelvoite

Luvassa on määrättävä luvan haltija tarvittaessa tarkkailemaan hankkeen toteuttamista ja sen vaikutuksia. Lupaviranomainen, tai sen *määräyksestä valtion valvontaviranomainen tai kalatalousviranomainen*, voi määrätä useat luvan haltijat yhdessä tarkkailemaan toimintojensa vaikutusta (*yhteistarkkailu*) tai hyväksyä toiminnan tarkkailemiseksi osallistumisen alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailu voi koskea myös ympäristönsuojelulakiin ja tähän lakiin perustuvaa tarkkailua. Tarkkailua koskevassa päätöksessä voidaan antaa oikeus suorittaa tarkkailua koskevat toimenpiteet toisen alueella. Tarkkailusta aiheutuvat edunmenetykset on korvattava siten kuin 13 luvussa säädetään.

(2—4 mom. kuten HE)

12 §

Tarkkailuvelvoitteen määrääminen

Yhteistarkkailua tai tarkkailusuunnitelman hyväksymistä taikka näiden muuttamista koskeva päätös on tehtävä noudattaen soveltuvin osin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään, jollei päätöstä tehdä lupaa myönnettäessä tai muutettaessa. Päätös annetaan julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava siten kuin 11 luvun 22 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta ja tiedottami-

sesta. *Päätöksestä tehtävästä oikaisuvaatimuksesta säädetään 15 luvun 1 §:n 3 momentissa.*

13 ja 14 §
(Kuten HE)

15 §

Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelma ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelma

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Päätös kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman hyväksymisestä ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelman vahvistamisesta on tehtävä noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään. Päätös annetaan julkipanon jälkeen *ja siitä on tiedotettava siten kuin 11 luvun 22 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta ja tiedottamisesta. Päätöksestä tehtävästä oikaisuvaatimuksesta säädetään 15 luvun 1 §:n 3 momentissa.* Päätöstä voidaan muuttaa viran puolesta taikka hankkeesta vastaavan, valvontaviranomaisen, asiassa yleistä etua valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta.

16 §
(Kuten HE)

17 §

Valmistelulupaa koskeva päätös

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Valmistelulupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakutuomioistuimien voi määrätä *toimenpiteiden* jatkamisen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi. Valmistelulupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

18—25 §
(Kuten HE)

4 luku

Veden ottaminen

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan pintaveden ja pohjaveden ottamiseen. Pintaveden ottamisella tarkoitetaan tässä luvussa veden ottamista vesistöistä sekä norosta ja ojasta (*poist.*).

Tekopohjaveden ottamiseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään pohjaveden ottamisesta. Johdettaessa pintavettä maaperään tekopohjaveden muodostamista varten on lisäksi otettava huomioon, mitä ympäristönsuojelulain 7, 8 ja 28 §:ssä säädetään.

(3 mom. kuten HE)

2—13 §
(Kuten HE)

5 luku

Ojitus

1—3 §
(Kuten HE)

4 §

Ojitusoimituksen tarpeellisuus

Ojitusta koskeva asia, joka ei 3 §:n mukaan edellytä lupaviranomaisen lupaa, on käsiteltävä ojitustoimituksessa, jos:

(1 kohta kuten HE)

2) ojitusta varten on tarpeen tehdä suojaopengin tai pumppuasema toisen maalle *eikä asiasta sovita*;

(3—5 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

5 §

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta ojitusasiassa

(1 ja 2 mom. kuten HE)
(3 mom. *poist.*)

6 §

Ojituksesta ilmoittaminen

Hankkeesta vastaavan on kirjallisesti ilmoitettava muusta kuin vähäisestä ojituksesta valtion valvontaviranomaiselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojitukseen ryhtymistä. *Ilmoitusta ei kuitenkaan tehdä, jos ojituksesta on määrätty 3—5 §:ssä tarkoitetussa päätöksessä, maantieteellisissä (503/2005) tarkoitetussa tiesuunnitelmassa tai ratalaissa (110/2007) tarkoitetussa rata-suunnitelmassa.* Ilmoituksen tulee sisältää tiedot hankkeesta vastaavasta, kuvaus hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä hankkeen vaikutusalueesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

(2 mom. kuten HE)

7 §
(Kuten HE)

8 §

Ojan kunnossapito ja käyttäminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Kuivatus- tai jäteväettä johtavan putken kohdalla olevaa maata ei saa käyttää siten, että putki saattaa vahingoittua tai sen kunnossapito kohutuottomasti vaikeutua.

9—11 §
(Kuten HE)

12 §

Edunmenetysten korvaaminen ja vastuu veden johtamisesta

(1—4 mom. kuten HE)

13—23 §
(Kuten HE)

24 §

Ojitusyhteisön perustaminen ja säännöt

Ojitusyhteisö on perustettava ojitusasiaa lupaviranomaisessa tai ojitustoimituksessa käsiteltäessä, jolleivät hyödynsaajat perustamisesta toisin sovi. *Jos ojitusyhteisö perustetaan 22 §:n 2 momentin nojalla valvontaviranomaisen vaatimuksesta, asia ratkaistaan ojitustoimituksessa.*

Ojitusasian ratkaisevan viranomaisen on vahvistettava yhteisön säännöt, jäsenten osuudet ojituskustannuksista ja äänivalta sekä valittava ensimmäiset toimitsijat.

25—39 §
(Kuten HE)

6 luku

Keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan järven tai lammen keskivedenkorkeuden pysyvään muuttamiseen sitä alentamalla (*keskivedenkorkeuden alentaminen*) tai nostamalla (*keskivedenkorkeuden nostaminen*). Maan kuivattamisesta ojittamalla säädetään 5 luvussa, vesistön säännöstelystä 7 luvussa ja vesivoiman *hyödyntämiseen* liittyvästä keskivedenkorkeuden muuttamisesta 8 luvussa.

Tämän luvun 2—4, 7, 10 ja 11 §:ää sovelletaan myös rantojen pengerryksiin ja joen per-

kauksiin, vaikka niiden yhteydessä ei muuteta keskivedenkorkeutta.

2—4 §
(Kuten HE)

5 §

Alueen omistajien suostumus

Jos hankkeen tarkoituksena on järven tai lammen keskivedenkorkeuden alentaminen, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään kolmea neljännestä järven *tai lammen* pinta-alasta edustavan vesialueen omistajat (*poist.*) ovat antaneet kirjallisesti suostumuksensa alentamiseen.

Jos hankkeen tarkoituksena on järven tai lammen keskivedenkorkeuden nostaminen, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään kolmea neljännestä veden alle jäävän maa-alueen (*poist.*) omistajat ovat antaneet kirjallisesti suostumuksensa nostamiseen. Lupa voidaan myöntää myös, jos luvanhakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella enempää kuin puolta veden alle jäävästä alueesta.

(3 mom. kuten HE)

6—12 §
(Kuten HE)

7 luku

Säännöstely1 §
(Kuten HE)

2 §

Säännöstelyä koskeva lupa

Säännöstelystä saatava hyöty ja menetykset arvioidaan siten kuin 3 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään. Vesivoiman määrän lisääntymisestä saatava hyöty arvioidaan kuitenkin siten kuin 8 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään.

(2 ja 3 mom. kuten HE:n 1 ja 2 mom.)

3—11 §
(Kuten HE)

8 luku

Vesivoiman hyödyntäminen1—10 §
(Kuten HE)

9 luku

Puutavaran uitto1—21 §
(Kuten HE)

10 luku

Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Yleiseksi kulkuväyläksi määrittämisen edellytykset

(1 mom. kuten HE)

Väyläksi määrittämistä koskevaan päätökseen on sisällytettävä myös määräykset *ruoppauksesta ja ruoppausmassan sijoittamisesta vesialueelle tai muista toimenpiteistä*, jos nämä ovat tarpeen väylän rakentamiseksi. Lupaviranomainen voi kuitenkin asian laajuuden tai muun syyn vuoksi määrätä väylästä erikseen ennen sanoituista toimenpiteistä päättämistä.

(3 mom. kuten HE)

4 §

Yleistä kulkuväylää koskevan päätöksen muuttaminen

Yleistä kulkuväylää koskevaa lainvoimaista päätöstä voidaan hakemuksesta muuttaa tai väylä lakkauttaa noudattaen soveltuvin osin kulkuväyläksi määrittämistä koskevia säännöksiä. Jos väylän ylläpitäjä vastustaa muuttamista tai lakkauttamista tarkoittavaa vaatimusta, edellytyksenä on lisäksi, että väylästä tai sen käyttämisestä aiheutuu vahingollinen seuraus, jota vesialuetta väyläksi määrättäessä ei ole *ennakoitu*, tai että olosuhteet ovat myöhemmin olennaisesti muuttuneet.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

5—12 §
(Kuten HE)

11 luku

Hakemusmenettely1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Lupahakemuksen sisältö

Lupahakemuksessa on esitettävä:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyksiköille ja niiden omistajille sekä muille *asianosaisille*;

(4 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)

4—7 §
(Kuten HE)

8 §

Hakijan selitys

Hakijalle ja muille asianosaisille on tarpeen mukaan varattava tilaisuus selityksen antamiseen *hakemuksen johdosta* tehdyistä lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä. Selityksen johdosta voidaan asianosaiselle varata tilaisuus *selityksen* antamiseen.

9—24 §
(Kuten HE)

12 luku

Vesioikeudellinen yhteisö

1—19 §
(Kuten HE)

13 luku

Korvaukset

1—5 §
(Kuten HE)

6 §

Korvausasioita käsittelevät viranomaiset ja tuomioistuimet

(1 mom. kuten HE)

Ojitustoimituksessa käsiteltävästä asiasta aiheutuvan edunmenetyksen korvaaminen ratkaistaan ojitustoimituksessa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee sen myöntämään (*poist.*) oikeuteen sekä 5 luvun 5 §:ssä tarkoitettuihin asioihin liittyvät korvausasiat, *ellei 3 momentista muuta johdu.*

(3 mom. kuten HE)

7 §

Hakemusasiaan liittyvät korvaukset

Myöntäessään tämän lain mukaisen luvan tai oikeuden *viranomaisen* on viran puolesta määrättävä hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset korvattavaksi, jollei 11 luvun 18 §:stä muuta johdu.

Viranomainen voi 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaistessaan käsitellä myös vaatimuksen, joka koskee samasta toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneen tai 1 §:n 3 kohdassa tarkoitetun edunmenetyksen korvaamista.

Viranomaisen on käsiteltävä 2 momentissa tarkoitettu vaatimus, jollei siitä aiheudu olennaista viivästystä. Jos vaatimusta ei voida käsitellä lupa-asian yhteydessä, korvausta on vaadittava lupaviranomaisessa erillisellä hakemuksella. Korvausvaatimuksen erikseen käsittelemistä koskevaan ratkaisuun ei saa hakea valittamalla muutosta.

8 §

Erilliset korvausasiat

Lupaviranomaisessa voidaan aiemman ratkaisun estämättä vaatia hakemuksella korvausta edunmenetyksestä, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu. *Jos edunmenetyks on aiheutunut ojitustoimituksen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsittelemästä asiasta, ratkaisee asian kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.*

(2 mom. kuten HE)

(3. mom. *poist.*)

(4 mom. kuten HE)

9—22 §
(Kuten HE)

14 luku

Valvonta ja hallintopakko

1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Tiedonsaanti ja tarkastusoikeus

(1 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitettu *oikeus on myös valvontaviranomaista tehtävässään avustavalla henkilöllä.*

Valvontaviranomainen saa tehdä edellä 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden, (poist.) tai ympäristön suojelemiseksi, tai milloin valvontaviranomaisella on perusteltu syy epäillä 16 luvun 1 §:ssä tarkoitettua tekoa.

4 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

(1 mom. kuten HE)

Jos ojituksessa tai ojan käytössä on menetelty tämän lain säännösten tai niiden nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka jos ojan kunnossapito laiminlyödään, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa 1 momentissa tarkoitettua kiellon tai määräyksen. Jos kieltoa tai määräystä annettaessa joudutaan ratkaisemaan kysymys lupaviranomaisen luvan tarpeellisuudesta tai luvan noudattamisesta, kiellon tai määräyksen antaa kuitenkin lupaviranomainen. Jos asiaa käsiteltäessä havaitaan, että kyse on lupaa edellyttävästä hankkeesta tai luvan noudattamisesta, asia on siirrettävä lupaviranomaisen ratkaistavaksi.

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

5 §

Menettely hallintopakkoasiassa

(1 mom. kuten HE)

Edellä 4 §:ssä tarkoitettujen hallintopakkoasian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään hakemusasian käsittelystä. Päätös annetaan *kiellon tai määräyksen kohteena olevalle* todisteellisena tiedoksi antona siten kuin hallintolaissa säädetään.

(3 mom. kuten HE)

6 ja 7 §
(Kuten HE)

8 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, 4 tai 6 §:n nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Valvontaviranomainen voidaan oikeuttaa tekemään tarvittava toimenpide.

(2 mom. kuten HE)

9—14 §
(Kuten HE)

15 luku

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

1 §

Muutoksenhaku

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Valvontaviranomaisen 3 luvun 11 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen sekä kalatalousviranomaisen 3 luvun 15 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan kirjallisesti oikaisua lupaviranomaiselta 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta. *Päätös oikaisuvaatimukseen annetaan julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava siten kuin 11 luvun 22 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta ja tiedottamisesta.* Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin 1 momentissa säädetään.

2—6 §
(Kuten HE)

7 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpano

Hanketta ei saa aloittaa ennen kuin siihen oikeuttava päätös on saanut lainvoiman. Valitus korvauksesta ei estä hankkeen aloittamista. Tämän lain nojalla annettuun päätökseen ei sovelleta hallintolainkäyttölain 31 §:n 2 momentin säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta.

Vaasan hallinto-oikeus voi hakijan pyynnöstä (*poist.*) määrätä, että hanke voidaan valituksesta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen. Päätös voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön kokonaan tai osaksi tai tiettyinä ajankohtana. Määräys voidaan antaa, jos toiminnan aloittamiselle esitetään perusteltu syy, täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuus asetetaan aluehallintovirastolle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

(3 mom. kuten HE)

8 §

Hallintopakkoa koskevan päätöksen täytäntöönpano

Viranomaisen voi asian kiireellisyyden tai muun erityisen syyn vuoksi määrätä, että 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettua päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

(2 mom. kuten HE)

9 §

(Kuten HE)

16 luku

Rangaistussäännökset

1—5 §
(Kuten HE)

17 luku

Kiinteistöoikeudellisia säännöksiä

1—11 §
(Kuten HE)

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Viranomaisen oikeus saada tietoja maksutta

(1 mom. kuten HE)

Liikennevirastolla on merikartan ylläpitämiseksi oikeus saada maksutta tarpeelliset tiedot yleisestä paikallisväylästä sen ylläpitäjältä. (Uusi)

4—11 §
(Kuten HE)

12 §

Asian käsittelystä perittävät maksut

(1 mom. kuten HE)

Valtiolle perittävän maksun suuruus määrätään siten kuin valtion maksuperustelaisissa ja sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa (*poist.*) säädetään. Kunnalle perittävän maksun suuruus määrätään kunnan hyväksymän taksan mukaisesti. Kunnan hyväksymän taksan perusteiden tulee noudattaa soveltuvin osin valtion maksuperustelakia.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

13—18 §
(Kuten HE)

19 luku

Voimaantulo

1—3 §
(Kuten HE)

4 §

Aikaisemmin voimassa olleiden säännösten soveltaminen

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta tässä laissa tarkoitettua hanketta tai toimenpidettä koskevaa lupaa on noudatettava. Hankkeen ja toimenpiteen toteuttamiseen sekä luvan tarkistamiseen sovelletaan, mitä luvassa määrätään, sekä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei tässä luvussa muuta säädetä. *Hankkeen ja toimenpiteen kunnossapitoon ja poistamiseen sovelletaan, mitä 2 luvun 9 §:ssä säädetään.*

Mitä 2 momentissa säädetään luvasta, sovelletaan myös muuhun tässä laissa tarkoitettua hanketta tai toimenpidettä koskevaan viranomaisen päätökseen, joka on ollut voimassa tämän lain tullessa voimaan. *Ojan kunnossapitoon ja käyttämiseen sovelletaan, mitä 5 luvun 8 §:ssä säädetään.*

5—19 §
(Kuten HE)

20 § (Uusi)

Oikeus osallistua voimalaitoksen rakentamiseen

Sillä, jolle ennen tämän lain voimaantuloa on luovutettu yhteisalueen osakkaan osuuden perusteella pysyvä käyttöoikeus vesivoimaan, on sen estämättä mitä yhteisaluelaissa säädetään, oikeus osallistua voimalaitoksen rakentamiseen siten kuin 8 luvun 5 §:ssä säädetään.

21 (20) §
(Kuten HE)

2.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 §:n 1 momentin 6 ja 8 kohta, 14 §, 19 §:n 2 momentin 4 kohta, 28 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohta, 31 §:n 1 momentin 3 kohta, 38 §:n 3 momentti, 39 §:n 1 ja 4 momentti, 44 §, 46 §:n 3—6 momentti, 48 ja 49 §, 58 §:n 2 momentti, 66 §:n 2 momentti, 69 §, 74 §:n 2 ja 3 momentti, 84 §:n 3 momentti sekä 103 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 8 kohta ja 46 §:n 4 momentti laissa 506/2002, 31 §:n 1 momentin 3 kohta, 58 §:n 2 momentti ja 84 §:n 3 momentti laissa 1590/2009 sekä 38 §:n 3 momentti ja 46 §:n 5 ja 6 momentti laissa 252/2005, sekä

lisätään 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 506/2002 ja 252/2005, uusi 9 kohta, 27 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 252/2005, uusi 4 momentti, 58 §:n 1 momenttiin uusi 3 a kohta sekä uusi 103 c § seuraavasti:

3, 14 ja 19 §
(Kuten HE)

27 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

(4 mom. siirryttyä uudeksi 5 momentiksi)

27 b § (Uusi)

Jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus

Talousjätevedet on käsiteltävä ennen niiden johtamista maahan, vesistöön taikka ojaan, tekoammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon. Muut kuin vesikäymälän jätevedet voidaan johtaa puhdistamatta maahan, jos niiden määrä on vähäinen eikä niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa.

28, 31, 38 ja 39 §
(Kuten HE)

44 §

Kalatalousmääräykset

Jos jäteveden tai muun aineen päästämisestä saattaa aiheutua sellaisia vaikutuksia, joita tarkoitetaan vesilain 3 luvun 14 §:ssä, ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset kalatalousvelvoitteista tai kalatalousmaksusta. Määräyksiin sovelletaan vesilain 3 luvun 14, 15 ja 22 §:ää. *Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelmaa koskevaan päätökseen ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelmaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin vesilain 15 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään.*

46 §

Tarkkailumääräykset

(3 ja 4 mom. kuten HE)

Päätös 3 ja 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa on tehtävä noudattaen soveltuvin osin, mitä ympäristöluvasta säädetään, jollei päätöstä tehdä lupaa myönnettäessä tai muutettaessa. Päätös voidaan muuttaa viran puolesta tai luvanhaltijan, valvontaviranomaisen, yleistä etua valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta. Päätös annetaan julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava siten kuin 53 ja 54 §:ssä säädetään ympäristölupapäätöksen antamisesta ja tiedottamisesta. *Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtävä päätös annetaan 53 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tavoin julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava noudattaen 53 ja 54 §:ää.*

Lupaviranomaisen määräämän viranomaisen 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen voidaan hakea kirjallisesti oikaisua lupaviranomaiselta 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta. Oikaisuvaatimus tehdään aluehallintovirastolle, jos yhteistarkkailuun kuuluvan jonkin toiminnan tarkkailuvelvoite on perustunut sen antamaan päätökseen. Oikaisuvaatimuksena voidaan käsitellä myös yhteistarkkailun kustannuksien jakamista koskeva erimielisyys. *Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtävä päätös annetaan 53 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tavoin julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava noudattaen 53 ja 54 §:ää.* Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen haetaan muutosta siten kuin 96 §:ssä säädetään.

48 §

Oikeus jäteveden johtamiseen toisen alueella

Ympäristöluvassa voidaan myöntää oikeus jäteveden johtamiseen toisen maalla olevaan ojaan tai noroon, jos johtamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa muille ja johtaminen on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua. Jäteveden johtamiseen avo-ojassa tai norossa ei saa myöntää oikeutta, jos oja tai noro on tontin, rakennuspaikan, uimarannan tai muun vastaavan erityiseen käyttöön otetun alueen välittömässä läheisyydessä. *Jätevettä johtavan velvollisuudesta pitää uoma kunnossa ja vastuusta jäteveden johtami-*

sesta aiheutuvista kustannuksista säädetään
103 c §:ssä.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

49, 58, 66, 69, 74 ja 84 §
(Kuten HE)

103 §

(2 mom. *poist.*)

103 c §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eräistä vesien käytämisestä varten myönnettyistä oikeuksista annetun lain (266/1961) kumoamiseksi siten, että lainsäädäntöehdotus annetaan eduskunnalle viimeistään vuonna 2017.
2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pohjavesialueiden kartoitukseen, luokitukseen ja käyttöön sekä suoje-

suunnitelmiin liittyvät lainsäädännölliset ja menettelylliset kehittämistarpeet.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus pitää huolta ympäristöhallinnon toimivuudesta turvaamalla sille osoitettujen tehtävien hoitamiseksi riittävät resurssit ja ryhtyy toimenpiteisiin ympäristönsuojelun jälkivalvonnan tehostamiseksi selvittämällä valvontamaksun käyttöönottamista vesilain valvontatehtävissä.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Susanna Huovinen /sd
vpj. Pentti Tiusanen /vas
jäsen. Christina Gestrin /r
Timo Heinonen /kok
Rakel Hiltunen /sd
Timo Juurikkala /vihr
Tanja Karpela /kesk (osittain)
Antti Kaikkonen /kesk
Timo Kaunisto /kesk

Timo Korhonen /kesk
Merja Kuusisto /sd (osittain)
Tapani Mäkinen /kok
Sanna Perkiö /kok
Janne Seurujärvi /kesk
Tarja Tallqvist /kd
Pauliina Viitamies /sd
Anne-Mari Virolainen /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Marja Ekroos
valiokuntaneuvos Jaakko Autio.